Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1339 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 10 ՅՈՒԼԻՍ 1903 — 23 ՅՈՒԼԻՍ 1903 «Ն. Տ.»

10 ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

20, ՊԱՂՊԷ ԱԼԻ ՃԱՆՏԻՍԻ, 20

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ

ارمنیجه سورهانتاق عزتی امتیازی صاحبی د. جیولك

باب عالی جاده‌سی نومرو ۲۰

DIRECTION DU JOURNAL ARMÉNIEN

SOURHANTAG

20. Avenue de la S. Porte

CONSTANTINOPLE

ՆՏ ՁԻ ՏՐՈՒԱԾՔ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ԱՒԵԼ Է ԳՐԱԾԻՒՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏԻՒՈՎ ՀԱՄԱՐ

12 ամիսը կանխիկ ղր. 75

6 » » » 40

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԴԱԽՃԸ ՄԵՐ ՎՐԱՑ

12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 100

6 » » » 50

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԴԱԽՃԸ ՄԵՐ ՎՐԱՑ

12 ամիսը կանխիկ Ֆրգ. 22

6 » » » 11

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԿԸ ՍԿՍԻՆ

ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՑ

10 ԻՆ 20 ԻՆ ԵՒ 30 ԻՆ

ՁԱՆԿԱՑՄԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Մէկ անգամի համար տողը 5 ղր.

Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

ՈՒՐՈՒԱՆԴԱԿ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ

ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ ԱՐՇԱԼՈՒՑՍԻՆ

ՆՈՐ ԱՇԽԱՐՀԸ ՀԻՆԻՆ ԴԷՄ

—o—

Դէռ առաջի օրը Հիոնկէ իր քաղաքական մեկ հմտալից տեսութեամբը մէջ խօսը կ'ընէր այն ահագին մրցումին, զոր Ամերիկա սկսած է ընել Եւրոպայի դէմ, քաղաքական եւ մանաւանդ տնտեսական կռուանցին վրայ։ Ասոր ընթերցողներուն համար մասնաւոր շահեկանութիւն կը ստանայ յետագայ վերազննօրէն շահագրգռական յօդուածը, որ թեեւ Ֆրանսացիի մը՝ ծովային ճախկին ներաբար Գ. Լոթրուայի կողմէ եւ ֆրանսական շահերու տեսակէտով գրուած բայց կը պարզէ նոր վիճակ մը, զոր անհրաժեշտ է որ գիտնան ամէն անձնք որո՛ր մասնաւոր պատ։ միջազգային-տնտեսական կեանքովը կը նետաքրքրուին։

*
**

ԽԱՂԱՂԱԿԱՆ ՈՎԿԻԱՆՈՍԸ

Այնքան զբաղած ենք մեր ներքին քաղաքականութեամբ կամ Եւրոպայի մէջ անցած դարձածով, որ պէտք եղաւ ձին չափ ուշադրութեամբ մտիկ չենք ըներ ինչ որ կ'ըսեն Ատլանտեանի միւս կողմը։ Եւ սակայն շատ յուրթ խօսքեր ըսուած են հոն, որոնք ընդարձակ ծրագիրներ կը պարզեն եւ Թեոդոս Խաղաղարի մէջ աշխարհագրական փոփոխութիւններ կըծանուցանեն։ Այդ խօսքերը կը գուշակեն այնտեղի քարտէսներու մօտակայ փոփոխութիւններ, եւ ի վեր կը հանեն անակնկալ յաջողութիւններ։ Գ. Բազվիլէր իբրեւ ամենապարզ բան մը՝ Խաղաղական Ովկիանոսը ամերիկեան հակայ լիճ մը ընելու ծրագիրը մէջտեղ կը նետէ։

Անուշտ պիտի ըսուի թէ ատիկայ կայսերական քաղաքականութեան կըսորուկ գործ մըն է։ Կարելի է։ Բայց այդ երկրագործականութիւնը հիւսնդութիւն մըն է, ուրկէ վարակուած է նոր Աշխարհը, ինչպէս նաեւ հին աշխարհը։ Մենք (Ֆրանսացիները) դրացիներ ունինք, որոնցմէ ամենը Մեծագոյն ըլլալ կ'երազեն ու կ'աշխատին։ Ծովերէ անդին ալ «Մեծագոյն Ամերիկան» կ'երազեն հիմայ։ Մ. Նահանգաց նախագահին խօսքերը արձագանգ գրուած ըլլալ կը թուէին ժողովրդեան մէջ։ Եւ ինչո՞ւ ամերիկեան կառավարութիւնը ձեռք չընէր Խաղաղականին վրայ, ինչո՞ւ իր ազդեցութիւնը եւ իր տիրապետութիւնը չծաւալէ մինչեւ Ջնաստանի ծովեզերքները։ Ինչո՞ւ չիլէ մեր մոլորակին ամբողջ կիսոլը վրայ։

Հանճարեղ խորհրդածութեանց եզրակացութիւնը այն եղած է թէ ատիկա Ամերիկայի պարտքն ու իրաւունքն է միանգամայն։ Միջերկրականը հին ժամանակներու ծովը եղած է, կ'ըսեն «Մեծագոյն Ամերիկա»յի գաղափարին հետամուտները։ Ասոր արեւելեան եւ արեւմտեան երկու ափերուն չորրդը խմրած են այն բոլոր քաղաքակիրթ ազգերը, որոնք մարդութեան ապագան իրենց ձեռքն ունէին։ Ափերը եղաւ, Միջերկրականը չատ պզտիկ եկաւ, եւ քաղաքակրթութիւնը Ատլանտեանի չորրդը սկսաւ համախմբել իր ուժերը եւ զօրութիւնները։ Արդ, որովհետեւ քաղաքակրթութիւնը մէկ կողմէ միշտ Արեւելքէն դէպի Արեւմուտք կը քալէ, եւ միւս կողմէ միշտ ծովու մը կամ ովկիանոսի մը եզերքին վրայ կը տարածուի, բացայայտ է որ Խաղաղականը կոչուած է կեդրոնը ըլլալու Նոր Աշխարհի մը, եւ նոյնքան բացայայտ է որ Մ. Նահանգները՝ երկրագունտին այս կողմի ամէնէն զօրեղ ժողովուրդը ըլլալով, անոնք են որ պիտի տիրապետեն հոն եւ պիտի յաջողին ստեղծել նոր ընկերութիւն մը, որ այնքան աւելի գերազանց պիտի ըլլայ այժմեան ընկերութենէն, որքան հիմակուանը գերազանց եղած է իր նախորդներէն։

Այս ենթադրութիւնը եթէ իրագործուի, ինչ պիտի ըլլայ Եւրոպա։ Շատ չնչին բան մը։

Անշուշտ այս բոլորը չատ հեռաւոր բաներ են։ Տակաւին չենք ապրիր այն ժամանակին մէջ, ուր մարդիկ պիտի պատին Բարիզի աւերակներուն մէջ ինչպէս կը պատին Միքէնքի աւերակներուն մէջ. ոչ ալ նոր Զլիմէն մը աւազներուն մէջ պիտի փնտռէ այն տեղը ուր կը բարձրանար Պերլին, Եւրոպա տակաւին բաւական զօրաւոր կեանքով մը կ'ապրի. թէև ձերբացած ըլլայ, տակաւին գոյութեան պատճառներ ունի։ Բայց Նոր Աշխարհի յաջակցութիւնը սպառնալիք մըն է իրեն համար, եւ Եւրոպա ամենամեծ անհոգութիւն մը ըրած և չատ թեթեւութեամբ չարժած կ'ըլլայ, եթէ ուշադրութիւն չընէ ամերիկեան ձրգտումին։

Այս օրուընէ իսկ, եւ անուշտ ապագայի պատրաստութեան համար Ամերիկա գործի սկսած է։ Մեծ հանճարի տէր այն մեծ քաղաքացին՝ նախագահ Բազվիլէրը չէ միայն որ Մ. Նահանգներուն Խաղաղականի տիրապետութեանը վրայ խօսած է. իրեն հետ եւ իրմէ եաք Ամերիկայի ամբողջ մամուլը, բոլոր բանախօսները ճառած են այդ բանին վրայ։ Դաղափարի նոր հոսանք մը երեւան եկած է այս իմաստով, որ անմիջապէս ուշադրութեան առնուած է Աւստրալիոյ և Անգլիոյ կողմէ։

Դէպ ի Խաղաղականի տիրապետութիւնը առնուած առաջին քայլն է բանտամայի ջրանցքին չինուելեան ախտութեանց՝ Մ. Նահանգներու կողմէ վերսկսուիլը։ Երբ ջրանցքին պզտումը աւարտեն,—և այդ պզտումը կրնայ չատ արագօրէն աւարտիլ—իրենց ձեռքին մէջ պիտի ունենան հաղորդակցութեանգիծ մը՝ երկու ովկիանոսներուն եւ երկու աշխարհներուն միջեւ։ Մայր. Արեւելքի ծովերուն եւ Խաղաղականի մէջ կարեւի է մտնել երկու նրբանցքերէ, Սիւէզի եւ Բանտամայի ջրանցքներէն։ Անգլիացիները յաջողած են հակողութեան մեծ իրաւունք մը ձեռք բերել առաջինին վրայ, և Ամերիկացիները անա ձեռք կ'անցընեն երկրորդը. այնպէս որ ուզած ատեննին պիտի կրնան միջազգային վաճառականութեան մեծ մասին ճամբան գոցել։

Աւա՛ղ, մենք՝ Ֆրանսացիներս՝ մեր ձեռքը ունէինք հաղորդակցութեան այս երկու դուռներուն ալ բանալիները։ Մե՛նք էինք որ բացինք կամ փորձեցինք բանալ այս երկու ճամբաներն ալ։ Միջազգային վաճառականութեան մէջ ինչ կարեւոր դիրք մը պիտի ունենայինք, եթէ պահէինք զանոնք մեր ձեռքը։ Բայց մեզմէ աւելի յաջողող և ճարպիկ մրցակիցներ են որ քաղեցին մեր աշխատութեանց, մեր չանքերուն, մեր ճիգերուն պտուղը։

Մանաւանդ պէս Բանտամայի ջրանցքին չինութեանց ձեռնարկը չատ խղճալի կերպով առաջ տարուեցաւ։ Ֆրանսացիները իրենց խնայած դրամներէն 1500 միլիոն ֆր.ի ահագին կորուստ մը ունեցան, առանց ոեւէ արդիւնքի։ Եղած չհայրութիւնը՝ պատրաստուած ծրագրէն աւելի հակայ համեմատութիւններ առաւ։ Կարծես թէ պատուհաններ բացուեցան յանկապնս, որպէս զի աւելի դիւրաբեր փղոց նետուին Ֆրանսացիներու դրամները։ Ֆըրանան էր որ Մայր. Արեւելքի դուռը բանալէն ետքը, բանալու էր նաեւ Խաղաղականը՝ նաւագնացութեան եւ վաճառականութեան առջեւ։ Իր դերը մեծ պիտի ըլլար եւ իր ազդեցութիւնը՝ պատկառելի։ Բարոյապէս պիտի չանհէր, իսկ նիւթապէս՝ ա՛լ աւելի։ Փոխանակ այսպէս ըլլալու, այսօր Ֆրանսա անկարող կ'երեւայ պահելու ինչ որ կը վերաբերի իրեն, անկարող՝ վերջացնելու ինչ որ սկսած էր Նոր Աշխարհի մէջ։

Բայց Բանտամայի գրեթէ լքուած պեղումները չարունակէլէ առաջ ալ, Ամերիկա արդէն դիրք մը գրաւած էր Խաղաղականի մէջ. Սպանիոյ ձեռքէն առած էր Փիլիպպեանները, և սպառնալից գաղթավայր մը հաստատեց Ասիոյ մօտ։ Այսօր հետզհետէ կը միջամտէ Չինաստանի գործերուն, և Մանզաղականի վրայէն երկնցնելով սրունքը, ոտքը կը դնէ միւս եզերքը։ Իր ազդեցութիւնը կը տարածուի Մայր. Արեւելքի վրայ, ուր թերեւս օր մը պիտի բախի Անգլիոյ, Ռուսիոյ և Գերմանիոյ ազդու ընդդիմութեան։

Այս ամէնը լեցուն է փոթորիկներով՝ ապագային համար. լեցուն վտանգներով։ Եւ Եւրոպա չի կրնար Միացեալ Նահանգներու փառասիրութեանը համար զոհել Չինաստանի մէջ ունեցած չահերը. Աւստրալիա, որ օրէ օր կը մեծնայ, եւ որ մինակը Եւրոպայի չափ մեծութիւն ունի, չի կրնար կրել իր չրջակաները և գիրքը չրջապատող ծովերուն վրայ իրենինէն ուրիշ ազդեցութիւն մը։ Թերեւս մեր պզտիկ Բալետոնիան ալ պիտի հարկադրուի ինքզինքը պաշտպանել անոր դէմ։

Գերմանիա ալ յաւակնութիւններ ունի Խաղաղականի վրայ. այսօր իր հնոտեղի ստացուածքերը բաւական կարեւոր են, աւելի կարեւոր քան ֆրանսականները։ Գերմանիա պիտի թողո՞ր որ Ամերիկա հանդարտօրէն մրցի իրեն դէմ։ Ու ատոնք թէև չատ հեռաւոր, բայց ապագայ ծանր վէճերու և անհամաձայնութիւններու նիւթեր չե՞ն։

Բայց մինչև Խաղաղական երթալու պէտք չկայ մտազբաղման նիւթեր գտնելու համար։ Ամերիկեան փառասիրութիւնը միայն Արեւմուտքի կողմը չէ ուղղուած։ Ատլանտեանի մէջ, աչքը անկած է ամբողջ Անթիլեաններուն վրայ։ Քանդա իրենն է արդէն։ Հիմա կը փորձէ Դանիական Անթիլեաններն ալ գնել։ Եթէ այսպէս չարունակէ, ինչ պիտի ըլլան Մարթինիքի և Կուատրլուբի Ֆ. անս. գաղթավայրերը։

ԷՏՈՒԱՒ ԼՕՔՈՒՈՒԱ

Տ. ՄԵԼՔԻՍԵԴԵԿ
ԱՐՔԵՊ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆՑ

Թէև տխուր պատճառով մը, սակայն այս մէկ երկու չաբաթներուն մէջ միշտ կը յիշուի անունը Իզմիրի ծերունազարդ Առաջնորդին, իր հիւանդութեանը առիթ, որու մասին օրը օրին տեղեկութիւններ կը հաղորդուին։

Հայ եկեղեցականութեան մէջ նշանակելի անուն մը ունի ան, իրրեւ մէկը այն բարձրատիճան հին հոգեւորականներէն, որոնք իրենց հմտութեամբը, իրենց գրական քարոզութեամբը, իրենց հոգեչահ քարոզներովը և վարչական ձեռնհասութեամբը ժողովրդեան մտացած են մեծագոյն ծառայութիւնը զոր կրնայ ընել Հայ եկեղեցական մը։ Մեր կրօնքին ջերմ նախանձախնդրութեամբը համակուած, չատ անգամներ գրիչ չարժած է ան, ի պաչատանութիւն Հայ. Եկեղեցւոյ Ս. վարդապետութեանց և իրաւանց, և ճիշդ այս վերջին տեսակէտով իր անունը ամէնէն աւելի յեղյեղուած է հոգեւոր Մակարեկաթոլիկոսի ընտրութեան ժամանակ։

Իր կեանքը՝ երիտասարդութենէն եռանդուն օրերէն սկսեալ մինչեւ սպիտակափառ ծերութիւնը՝ չարք մը եղած է օգտաչատ գործերու, որոնցմէ փոքրագոյնը չէ անշուշտ Հայ եկեղեցական Պատմութեան վերաբերեալ ստուար գործը, որմէ ուսած են մէկ քանի սերունդներ՝ մեր երանաչնորհ Ս. Նահատեաց հոգեչահ գործերը, և այն բազմադիմի գործունէութիւնները զորս անոնք ըրած են անդադար պահպանութեանը համար Հայ. Եկեղեցւոյ նուիրական վարդապետութիւններուն՝ առաքելական դարերէ և Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչէն առնդ մնացած։

Ասկէ դարս, յիշենք իր Հովուական Աստուածաբանութիւնը, եկեղեցականութեան և ժողովրդեան հաւատարմութեան ուղղուած ներչնչող գործ մը՝ իրենց հոգեկան պարտականութեանց մասին։ Ցիշենք մանաւանդ ընդհ. Եկեղեցիներու Պատմութիւնը՝ մեծ հմտութեամբ եւ ձեռնհասութեամբ գրուած գործ մը, վերջին տարիներու մէջ հրատարակուած։

Այս գործերուն, ինչպէս նաեւ իր ուրիշ բոլոր գրութիւններուն մէջ Տ. Մելքիսեդեկ եպսկ. ցուցուցած է ժողովուրդը կրօնքի ու բարոյականի չիտակ ճամբուն մէջ դնելու մասնաւոր փափաք մը ու հոգածութիւն մը, բոլորովին տարբեր կարգ մը նորելուկ եւ կեղեցականներէ, որ յանուն գիտութեան այնպիսի բաներ կը գրեն, որոնք մեր սրտին մէջլէն կը խլեն կրօնի նուիրական աւանդութիւններու, հաւատալիքներու մասին ունեցած համզումը, և անոր տեղ կը բերեն կը դնեն կասկածը, որուն քիչ յետոյ կը հետեւի Անտարբերութիւնը։ Եւ սակայն Տ Մելքիսեդեկ Արքպս. ալ գիտուն միտք մըն էր, գոնէ անոնց չափ, եւ չատ լաւ ճանչցած է այն բոլոր նոր գաղափարները որոնք յայտնուած են կրօնի դէմ։

Գաղափարներու այս ընթացքէն դառնալով Տ. Մելքիսեդեկ Արքպ.ի գրական կեանքին,—քանի որ իր կենսագրութիւնը չէ որ կը գրենք հոսքանենք թէ իր բոլոր գործերուն մէջ ալ, որոնք հրատարակուած են երիտասարդութեանը վաւելուն օրերէն մինչեւ հիմայ, սահուն գրիչ մը և ներչնչող ոճ մը ունեցած է։ Իր խաչ օգնեա իմնը, գրեթէ բոլոր Հաւաքածոներու մէջ հրատարակուած, խորունկ տպաւորութիւն մը թողուցած է մատաղ միտքերու վրայ, որոնք այրուբենը սորվելէն անմիջապէս վերջը գոց ըրած են զայն, և այդ գողտրիկ ու կրօնքի տաք չունչովը ոգեւորուած քերթուածին աղեցութեանը տակ սորված են սիրել Աստը և անոր կրօնքը։

Մեր սրտագին յարգանքը իր հմուտ եկեղեցականի բարձր տաղանդին, եւ անկեղծ մաղթանքը՝ չուտով ապաքինելու համար իր ենթարկուած հիւանդութենէն։

Զ.

ԸՆԿԵՐԱՑԻՆ ՀԱՐՑԵՐ
ԱԼՔՈԼԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

«Ան որ արբենալու հասար կը խմէ, Պրահմայի ցեղի ատիճանէն Սուդրայի ցեղին ատիճանը կ'իյնայ»։ ՄԱՆՈՒ

Գիտութիւնը ժողովրդականացնել դարուս ամէնէն ճշմարիտ ու նոր ուղղութիւնն եղած ըլլալուն, պիտի չանհանգ ընթերցող հասարակութեան առջեւ գիտական այս քարդ խնդիրը պարզել, առանց չփման մէջ գտնուելու գիտական չոր ու ցամաք տեսութիւններու եւ հայեցողութիւններու հետ։

Ալքոլը՝ պէտք է գիտնալ թէ իմացականութեան (intelligence) թշնամին է։ Ուղեղին, որ իմացականութեան գործարանն է, կազմուածքին ճարպային ըլլալուն համար. ալքոլին ազդեցութիւնը (toxication) չատ չուտ ու հեշտ կ'ըլլայ իր վրայ. այս ազդեցութեան տակ ուղեղն ու չարաչարկից գործարանները կը յուզուին, ու այս անմիջական գրգռուածը եթէ չարունակական ըլլայ, նախ կ'ընդարմանան ու յետոյ անդամալուծման կ'ենթարկուին։ Ընդարմացումը ուղեղին չատ նուրբ մասերէն կը սկսի, որոնք կը ծառային մարզելու մեր բարձրագոյն մտաւորական կարողութիւնները։

Գինովը՝ անմիջապէս կը կորսնցնէ իր գլխաւոր մտային կարողութիւնները. այսինքն ուշադրութիւնը, դատողութիւնը, կամեցողութիւնը. չի կրնար քիչ մը կենտրոնացած մտածումի մը չղթայման հետեւիլ. վայրկենական ցնորումներու տակ կը յանձառի. ու երեւակայութեան հետ կիրքերն ու բնազդները վերագրգռուելով կը տանին գինովը բոլորովին ցաւալի ու խեղճ վիճակի մը։ Մարդն է իր կիրքերուն մէջ, սակայն իր գատողութեան մէջ միշտ տղայ։ Կը կորսնցնէ իր ահմանը. կատարեալ փառասէր, անապատ ու այլանդակ մը կ'ըլլայ, ուրանալով իր բոլոր ինքնութիւնը, կը մղուի կորսուիլ անհեթեթ պատրանքներու լաբիւրինթոսին մէջ, որովհետեւ վրայ առած է անզգալաբար իր բարոյական ընկերական հեղինակութիւնը։ Ալ ինկած է անասունի ատիճանին, որովհետեւ պատասխանատուութեան գիտակցութիւնն եւս կորսնցուցած է

Այս անկումը որ կրնայ հիւանդութեան մը արդիւնքն ալ ըլլալ —ինչ որ դժբախտութիւն մը. կարեկցութեան արժանի խեղճութիւն մը պիտի համարուէր—՝երբ ան ամօթալի ու դատապարտելի է երբ իրեն միակ պատճառ ունի ալքոլը։

Ալքոլամոլին վիճակը չատ խեղճ է։ Երեւակայութիւնն ու մտքի արթնութիւնը ատիճանաբար կը մարին, զգացումները կ'ընդարմանան, զգայարանքները կը ժանգոտին. վերջապէս մտքին բոլոր նշոյլները կը ջնդին ու քայքայուած առողջութեան մը կը միանայ այնքան յեղեղուկ, տկար նկարագիր մը, որով օր մը կը զգայ թէ ընկերութեան բեռ մըն է ինք։

Ալքոլականութիւնը ախտ մըն է. ախտ մը փոխանցիլ, տարածուն, ախտածին։ Ֆրանսական վիճակագրութենէ մը կը տեղեկանանք թէ՝ 60 ալքոլամոլ ընտանիքներու 301 պտղիկներէն 132ը տակաւին դեռատի՝ աննշան անգթութիւններով տկարացած ու մեռած են. 60ը լուսնոտութիւն, 48ը ջղային հիւանդութիւն ու մնացեալն ալ առանց բացառութեան տկարակազմութիւն ունեցած են։

Պէտք է համզուիլ սա ճշմարտութեան թէ ոճրագործները ու կանխահաս կաքաւամահները մեծամասնաբար արդիւնքներն են ալքոլամոլ սերունդի մը. ինչ որ կը հաստատեն եւրոպական դատարաններու և հիւանդանոցներու մարդակիսա տարեկան վիճակագրութիւնները։

Իրապաշտ դպրոցին վարպետներուն, նամանաւանդ Թոլսթոյի, Զոլայի գործերուն մէջ ո՛րքան ճշգրտօրէն ի վեր հանուած է այս ճշմարտութիւնը։

Գործաւորը՝ օրն ի բուն խոնաւութեան մէջ թաթխուած, լոյսէ, օդէ զրկուած, կ'աչխատի, կը տքնի հացի նըպաստին համար, ու կ'երթայ արդիւնքը վատնել ինքզինքը թունաւորելու համար ալքոլով, գինետան կապարի նման ծանր մթնոլորտին մէջ։ Մ. Տ. գիտութիւնը ակնից աւելի մեծ ադէտ մը կրնայ ծնիլ։

Ալքոլի անմեղ զոհերը հապա։

Գետնայարկի ցած սենեակին պատին գամուած խեղանդամ՝ ոսկորներու կոյտը հոն է, ամէն օր կը տեսնեմ զինքը. Մոլորուն նայուածքը ատին անդին, քամնալն աղեղներ, անկիւններ կը գծէ. խլիքը լորձունքին խառնուած կ'իյնէ թուչէն վար, գլխու խոլ տատանումներով կը մաքառի ճանեերուն հետ, որոնք իր չարժելու անկարողութենէն օգտուած դէմքին վրայ կ'երթեւեկեն։ Չի կրնար խօսիլ. խղդուած ձայնով մը երբեմն միավանկ բացագանչութիւններ ունի որոնք առանց արձանգանգի կը մարին մայր սենեկին անկիւններուն մէջ։ Դիմացի անկիւնը, Աթոռը, տարի մը առաջ այնքան կայտառ ու վառվռուն երեւցող այդ ազլիկը, գլուխը թաթին, ոտքերը տախտակին վրայ խոռոչուար հագով մը կը տանջուի phtisie galopanteի քրտինքներուն մէջ։ Այդ երկու չնչող դիակներուն մէջտեղ գըլուխը ձեռքերուն մէջ՝ վազահաս ծերութեան մը խոչընդին տակ ծանրացուած կին մը նստած է, որ մահուան չափ տխուր՝ իր երկար հոգեհատորներուն համրելը կը զգայ։ Այս երեք տեսակներուն ոճրագործը իրիկունը պիտի գայ նորէն խմած, իր դիւային երգերուն խառնելով քրքիջներ, պոռտուքներ, դժոխային պարեր։ Ա՛լ ամայացած է ան. քան մը չունի իր մէջ մարդկային, հայրական. պարապ տակառն է այն, ալքոլով լեցուելու պատրաստ։

Է՜հ, քսաներորդ դարու քաղաքակրթութիւն, մի մոռնար որ ապագան պիտի թքնէ քու ճակտիդ. ու իր թուքովը միայն պիտի մաքրէ ալքոլին ատրաստը։

Բժշկութիւնը ո՛րքան ալ առաջ երթայ, չպիտի կարենայ փրկել ընկերութիւնը այս ընդհանրական ախտէն։ Թո՛ղ գիտունները, ախտաբոյկան կամ կղեր, հասարակութեան առողջապահութիւն քարոզեն. հիւանդ չըլլալու, փճացման պատճառներէ զգուշանալու կերպերը թո՛ղ ընդհանրացնեն. փոխանակ ախտաբանական ու դեղատնական գիտութեամբ զբաղելու։ Թո՛ղ վերցնեն ալքոլը, անոր առթած վնասներուն, աղէտներուն պատկերները գծեն, նկարագրեն. թո՛ղ հասարակութեան հասկցնեն թէ ալքոլը թոյն մըն է։ Ամէն բանէ առաջ ժողովուրդը պէտք է գանգեցնել ալքոլէն։

Մեռնող, ապրող և նոր սերունդները կատարեալ hystériqueներ են. ու ալքոլը ակէ աւելի չատկանդուած, բացորոշ վտանգ մը, ազէտ մը չի կրնար առաջ բերել։ Չարմանքով պէտք չէ դիտել թոքախտին այնքան չայն սիրատպետութիւնը, քանի որ սերունդը hystérique է, որով սրամտիր՝ չատ դիւրութեամբ այդ ախտին։

Ալքոլականութիւն և աղքատութիւն երբ միասին, համաքայլ կ'ընթանան, թոքախտը չատ չուտ կը մտնէ հոն. նամանաւանդ երիտասարդ տարիքի մէջ գտնուողներուն, քանի որ այդ ախտին âge de prédilectionը այդ տարիքն է։

Ալքոլը պէտք չէ գործածել։ Ինչո՞ւ. որովհետեւ նախ ալքոլը սնունդ մը չէ. երկրորդ չի կրնար ծառայել ջերմութիւն ցընելու ծառայել, երրորդ բացառական ազդեցութիւն մըն է, որով մարդկային ընկերութեան քայքայման, անհանգստացման առաջին պատճառը կ'ելլայ համարուի։

Ահա այսպիսի հակաբնական, քայքայ-

յին, ֆիզիքական ու բարոյական պայմաններու տակ անանկացան մարդկային երեք մեծ ցեղերը։ Քիչ ատենէն այս երեք ցեղերու ներկայացուցիչներէն հատ մը իսկ չպիտի կրնանք գտնել ընկերութեան մէջ, ու անոնք ալ պիտի անցնին կենդանաբանական պարտէզներու կամ միւզէններու ցուցադրութեանց կարգին մէջ։

Մարդը կամ ռէէ գործարանական ցեղի մը ներկայացուցիչը չէ կարող ինքնովին յաղաշրջել իր ապրելու ձեւերն ու կեանքի կերպերը. այլ պէտք է ինք յաղաշրջուի, կեանքի՝ այսինքն բնութեան այլեւայլ փոփոխումներու համեմատ։ Կեանքի կռիւն, գոյութեան պայքարին անյեղլի օրէնքն է այս։ Անոնք որ իրենց ապրելու կերպերը, պայմանները —առանց բնութեան օրէնքները յարգելու— փոխեցին, անոնք սպաննեցին իրենց անհատականութիւնը, ու անհատականութեան հետ միասին քանդեցին ցեղը։

Հիմա Ճերմակ ցեղը ունի իրեն դիմացը Դեղինը, մէկը միւսին տիրելով պիտի գրաւէ անոր դիրքը. ու երբ նկատի առնենք Ճերմակ ցեղին ֆիզիքական ու բարոյական սնանկութիւնը, շատ հեշտ է հասկնալ թէ իր անկումը շատ դիւրին պիտի ըլլայ։ Երկու ցեղերուն բաղդատութեան եզրերը շատ հեռու կը մնան իրարմէ։ Դեղին ցեղը ֆիզիքական ու բարոյական շատ մեծ առաւելութիւններ ունի Ճերմակէն, որոնցմով կրցած է այնքան բարգաւաճ ու երջանիկ ընկերութիւն մը արտաբերել։

Զմոռնանք յիշելու թէ Ճերմակ ցեղին կեանքի տեւողութեան միջինը 28 տարի եղած է, որովհետեւ ան շատ հեռացած է բնութենէն, ստեղծելով ինքզինքին՝ օրէնքներ, ապրելու եղանակներ, որոնք իրենց անբնականութիւնովը միայն կը սպաննեն ցեղը։ Այդ թիւը տակաւին պիտի իջնէ, ու շատ քիչ ժամանակէն բնութեան օրէնքներուն համաձայն ապրող աւելի զօրաւոր, բնական ցեղը՝ Դեղինը՝ պիտի գայ գրաւել անոր դիրքը։

Դիտողութիւնն է որ միայն սուտ չի խօսիր։

Ս. ԹԻՒԹԻՒՆՃԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆՈՐ ՊԱՊԻՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Պապին մահուընէն անմիջապէս վերջը օրուան խնդիր է Նոր Պապին ընտրութիւնը։ Յառաջիկայ հինգշաբթի օրն իսկ պիտի սկսի գումարուիլ փակաժողովը, նոր Պապը ընտրելու համար։ Լէոն ԺԳ. Պապը՝ Պապերու ընտրութեան մասին Պիոս Թ.ի կոնդակները փոփոխած չըլլալով, այդ կոնդակներուն տրամադրութեանց համաձայն պիտի կատարուի հիմա նոր ընտրութիւնը։ Պիոս Թ.ի առաջին կոնդակը կը կրէ 1871 օգոստ. 23 թուականը։ Այս կոնդակով նոյն Պապը նկատի կ'առնէր Հռոմէն դուրս Փակաժողովի մը գումարման հաւանականութիւնը։ Պիոս Թ. իր ընթացքը արդարացնելու համար կը յիշեցնէր օրինակը Պիոս Զ., Պիոս Է. և Գրիգոր ԺԶ. Պապերուն, և յառաջ կը բերէր Հռոմի առումին հետեւանօք զգացած երկիւղը։

Ռէէ աշխարհային իշխանութեան՝ ընտրական գործին մասնակցութիւնը անընդունելի հռչակուած է վերոյիշեալ կոնդակին մէջ, և ընտրութեան իրաւունքը միմիայն կարդինալներուն վերապահուած։ Պապը չէ ուզած որոշել փակաժողովին գումարուելիք տեղը, այս մասին որոշում տալու իրաւունքը պիտի պատկանի ա՛յն կարդինալներուն որոնք Պապին մեռած քաղաքը կը գտնուին։ Մահուան առաջին օրն իսկ, և ուրիշ ռէէ որոշում տալէ առաջ, առանց սպասելու կարդինալներու ժողովին միւս անդամներու ժամանման, ներկայ կարդինալները պարտաւոր պիտի ըլլան խորհրդակցութիւններ կատարել այս մասին. խորհրդակցութեանց միջոցին, որոշումները պիտի տրուին ձայներու մեծամասնութեամբ։ Բայց Նոր Պապին ընտրութեան համար քուէներու երկու երրորդին մեծամասնութիւնը անհրաժեշտ է միշտ, նախկին կանոնագրութեանց համաձայն։

Երկրորդ կոնդակին մէջ, որ 1874 սեպտ. 8 թուականը կը կրէ, Պիոս Թ. կանոնի տակ կ'առնէ մէկ քանի նոր մանրամասնութիւններ՝ փակաժողովին պաշտօնավարութեան մասին, և կը տրամադրէ հնար եղածին չափ պարզել յուղարկաւորութիւններու և արարողութիւններու աւանդական ձեւը։ Ասկէ զատ կ'արտօնէ կարդինալները՝ ի պահանջել հարկին փոփոխել Փակաժողովը արտաքին աշխարհէն անջատելու նիւթական պայմանները, մեծամասնութեան վճռին թողլով սակայն որոշել այն պայմանները և միջոցները, որոնց համաձայն օգուտ պիտի քաղուի այս արտօնութենէն։ Բայց ամէն պարագայի մէջ խստիւ կը պահպանուի բանակցութիւնները գաղտնի պահելու պայմանը։

Երրորդ կոնդակը, 1877 հոկտ. 10 թուականով, Պիոս Թ.ի կողմէ խմբագրուեցաւ նախորդներու ոգւով, բայց աւելի խիստ ոճով և իրաւագիտական աւելի ճշգրիտ բացատրութեամբ։ Այս թուականին Գերմանիոյ մէջ Քուլթուրքամբֆը սուր հանգամանք մը առած էր։ Սպանիա ներքին ցաւալի կացութեան մը մատնուած էր, և Ֆրանսայի մէջ Մարէշալ Մաք-Մահոնի կառավարութիւնը դժուարութիւններով շրջապատուած։ Իտալիոյ մէջ ձախակողմեան արմատականները պաշտօնի գլուխ անցած էին. Քավուրի աշակերտ չափաւոր կուսակցութեան պատկանողներու նախարարութեան՝ պիտի յաջորդէին ձախակողմեան կուսակցութեան պատկանող կարգ մը դահլիճներ։ Նորէն խնդիր յուզուած էր թէ կարդինալ Անճէլլի մահէն վերջը, որ նոյն ատենները պատահած էր, Իտալիոյ կառավարութիւնը առժամեայ վարիչ չէ՞ր ըլլար, Պապին մահուան պարագային Վատիկանը գրաւելու, կնքելու, և «փակաժողովին ապահովութիւնը և ազատութիւնը» երաշխաւորելու համար պէտք եղած բոլոր միջոցները ձեռք առնելու պարտականութեամբ։

1877 Սեպտ. 21ին Պիոս Թ. սենեկապետ անուանեց կարդինալ Բէչչին, անոր յանձնելով այս պաշտօնին յատուկ ոսկի խնձորով գաւազանը։ Կարդինալներու յանձնաժողովի մը, որուն մէջ կարդինալ Բէչչի կարեւոր դեր մը խաղաց, պաշտօն յանձնուեցաւ ուսումնասիրել Փակաժողովին վերաբերեալ խնդիրները։ Այս յանձնաժողովին աշխատութեանց արդիւնքը եղաւ 1877ի կոնդակը, որուն գլխաւոր նպատակն է եղած՝ Փակաժողովը Հռոմ գումարուելու պարագային՝ արգիլել իտալական կառավարութեան միջամտութիւնը Վատիկանի գործերուն մէջ։ Այս կոնդակին տրամադրութեանց համաձայն, Պապը ընտրելու իրաւունքը կը պատկանի միմիայն կարդինալներուն, դուրս թողուելով ռէէ աշխարհային միջամտութիւն, ինչ ստորճանով և պայմանով ալ ըլլայ։ Կարդինալները ազատ պիտի ըլլան նախկին օրէնքներու տրամադրութիւններէն՝ Փակաժողովին գումարման ժամանակին, տեղւոյն, վերջանալուն և յարակից արարողութիւններուն մասին, եթէ այդ տրամադրութիւնները պատճառ պիտի ըլլան ընտրութեանց յապաղելուն։ Եթէ Պապը Հռոմի մէջ մեռնի, նոյն միջոցին ներկայ գտնուող կարդինալները քուէներու բացարձակ մեծամասնութեամբ պիտի որոշեն թէ ընտրութիւնը Հռոմէն և Իտալիայէն դո՞ւրս պիտի կատարուի։ Երբ ներկայ կարդինալներու թիւը կէսէն մէկ աւելի ըլլայ, կրնան եթէ ուզեն անմիջապէս կատարել ընտրութիւնը։ Յուղարկաւորական արարողութիւնները հնար եղածին չափ պարզ պիտի ըլլան։ Պապը (Պիոս Թ.) կը բաղձայ որ յաջորդ փակաժողովը Իտալիայէն դուրս ըլլայ. բայց եթէ կարդինալները ուզեն որ Իտալիոյ և նոյնիսկ Հռոմի մէջ գումարուի, տեղւոյն յարգանքին և կամ ընտրողներու անկախութեան ապդելու ռէէ փորձ եղած ատեն, փակաժողովը պէտք է լուծուի եւ այլուր փոխադրուի։ Ուրիշ զանազան տրամադրութիւններ ալ կան յիշեալ կոնդակին մէջ, որոնց կարգին մանաւորապէս կը շեշտուի սա պարագան թէ լաւագոյն է որ կարդինալները ընտրութիւնը կատարեն իրենց առաջին ամբողջական գումարման մէջ, բաւական է որ կարդինալներու ժողովին մեծամասնութիւնը ներկայ գտնուի։

* *
*

Լէոն ԺԳ.ի յաջորդին ընտրութիւնը ոչ միայն Հռոմի եկեղեցին ստորճանուորները կը շահագրգռէ, այլ եւ Փրանսական կառավարութիւնը և առաջնակարգ քաղաքագէտները։ Ֆրանսա իրաւունք ունի 7 կարդինալ զրկելու յառաջիկայ Փակաժողովին իբր ներկայացուցիչ։ Հաւանական է որ այդ եօթը կարդինալներէն գոնէ վեցը անպատճառ ներկայ գտնուին Փակաժողովին. կարելի է նախ որ եօթներորդը, կարդինալ Լանժէնիէօ, թէեւ դեռ նոր կ'ապաքինի ծանր հիւանդութենէ մը, կարենայ Հռոմ երթալ, ուր բաւական ազդեցութիւն ունի։ Հաւանական է որ Ֆրանսայի կարդինալներուն մեծ մասը հակառակի կարդինալ Կոթթիի, որ Ֆրանսայի թշնամի կը նկատուի եւ Գերմանիոյ ընտրելին է։ Կարդինալ Մաթիէօ կ'աշխատի համոզել Իտալացի կարդինալները՝ Ֆրանսայի հետ համախորհուրդ պահանջել կարդինալ Կոթթի դուրս հանուի ընտրելիներու շրջանակէն։ Պապական ընտրելի մը չէզոքացումը պահանջելու իրաւունքը կաթոլիկ երեք մեծ Տէրութիւններուն կը վերաբերի. այսինքն Ֆրանսա, Աւստրիա եւ Սպանիա։ Այս իրաւունքը երբե՛ք չէ հաստատուած օրէնքով և է պապական կոնդակով, բայց անոր ընթերու աւանդութեան մը վրայ հիմնուած է, և մինչեւ հիմա պահանջուած արտաքսումները բնաւ չեն մերժուած, երբ ժամանակին ներկայացուած են։ Այսպէս, 1823ին Աւստրիա պահանջեց որ չընդունուի կարդինալ Սէվէրօլիի ընտրելիութիւնը, եւ Փակաժողովը հաւանեցաւ։ 1829ին, Աւստրիա, Ֆրանսա և Սպանիա իրարմէ կարգավաբար ընտրելի արտաքսումը պահանջեց։ Միեւնոյնը պատահեցաւ 1830ի Փակաժողովին։ 1846ին Աւստրիա պահանջեց որ կարդինալ Մասթէ չընդունուի իբրեւ պապութեան ընտրելի. բայց իր պահանջին պաշտօնական զեկուցումը ընտրութիւններէն վերջը հասած ըլլալով, Մասթէ ընտրուեցաւ Պիոս Թ. անունով։ Ծանօթ դիւանագէտ մը կը յայտարարէ թէ Ֆրանսա. կառավարութիւնը ապահովաբար քուէ պիտի տայ կարդինալ Ռամբոլլայի ընտրութեան։ Այդ դիւանագէտին կարծիքով, Պապական Աթոռին չորս լուրջ ընտրելիներն են Ռամբոլլա, Կոթթի, Սէրաֆինօ, Վաննութէլլի և Այլիարտի կարդինալները։ Անոնցմէ երեքը բաղդատաբար երիտասարդ են. միայն կարդինալ Սէրաֆինօ հասած է այն տարիքին ուր սովորաբար կ'ընտրուին Պապերը։

—օ—

ՈՒՏԵՍՏՆԵՐԸ ՏՈՒՐՔԻ ԵՆԹԱՐԿԵԼՈՒ ԽՆԴԻՐԸ, որ Պ. Չէմպըլէնի նոր քաղաքականութեան հետեւանքը պիտի ըլլայ, հրատապ հանգամանք մը ունի Անգլիոյ մէջ։ Երկու գլխաւոր կուսակցութիւններ կազմուած են հիմայ. մէկը կը ջատագովէ գաղթային նախարարին առաջարկը, այսինքն մաքսային նոր դրութիւն մը ընդունիլ՝ նախապատուութիւն տալով անգլիական գաղթավայրերուն, իսկ երկրորդը բոլորովին կը հակառակի այդ տեսակ փոփոխութեան մը, եւ իբրեւ ամէնէն զօրաւոր փաստը՝ կ'առարկէ թէ Պ. Չէմպըլէնի քաղաքականութիւնը ընդունելով, Անգլիոյ ժողովուրդը պիտի ստիպուի շատ աւելի սուղ գնել իր ուտեստը։ Երկու կողմն ալ մեծ գործունէութիւն կը ցուցնեն արդէն։ Պ. Չէմպըլէնի կուսակիցները 10.000.000 տետրակներ պիտի ցրուեն, ուր տալով գաղթային նախարարին ծրագիրներուն եւ մաքսառելով այն պահպանողական երեսփոխաններուն դէմ, որոնք համամիտ չեն Պ. Չէմպըլէնի։ Թղթակից մը գրեր է գաղթային նախարարին թէ վաւերական ցուցակներէ քաղելով, հաստատուած է թէ Անգլիոյ մէջ 12000000 հոգի կան որոնք սովամահ ըլլալու վիճակին մէջ են։ Արդ, եթէ Պ. Չէմպըլէնի առաջարկին համաձայն մաքսային նոր սակացոյցը ընդունուի եւ ուտեստի վրայ տուրք մը հաստատուի, այդ 12 միլիոնին ստուար մեծամասնութիւնը անօթի չպի՞տի մեռնի։ Պ. Չէմպըլէն այս հարցումին պատասխաներ է երկու ուրիշ հարցումներ ալ ինք ընելով.— 1. Եթէ իրաւ է որ Անգլիոյ բնակիչներէն 12,000,000 հոգի սովամահ ըլլալու վիճակին հասած են, ատիկա չա՞պացուցաներ թէ մեր արդի ազատ վաճառականութեան եւ անմաքս ներածութեան դրութիւնը անյաջողութիւն մըն է.—2. Եթէ միջոց մը գտնուի որով այդ 12 միլիոնը կարենան գործ գտնել լաւ թոշակով, իրենց վիճակը շատ աւելի բարւոքուած չէ՞ պիտի ըլլայ, եթէ նոյն իսկ հի՞նգ փարա աւելի վճարելու ստիպուին հացին համար։

*** Այս առթիւ Անգլիերէն թերթ մը պատմութիւն մը կ'ընէ, Պ. Չէմպըլէնը կճելու համար։ Պզտիկ աղջիկ մը կը ներկայանայ Պ. Չէմպըլէնի, որ գաղթային հացագործ մըն է, եւ կը հարցնէ.

—Պ. Չէմպըլէ՛ն, մայրիկս կ'ըսէ թէ չորս բէննիով հաց մը կրնա՞ք տալ։

Պ. Չէմպըլէն.—Չորս բէննիով հաց չկայ, սիրունիկս, հացին գինը 4 ու կէս բէննի է. վաղը տուն եւ կէս բէննի ալ բեր, եւ մայրիկիդ ըսէ թէ ատիկա Անգլիական կայսրութեան զօրացման պիտի նպաստէ։

ՔՈՆԿՈՅԻ ԱԶԱՏ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ, որ Պելճիոյ թագաւորին պաշտպանութեան տակ կը գտնուի, ուշադրութեան առարկայ եղած է նորէն։ 1885ին Պերլինի մէջ կնքուած դաշնագրին համաձայն, Քոնկոյի ազատ պետութեան 20 միլիոն բնիկները մարդասիրութեան և արդարութեան սկզբունքներուն վրայ հիմնուած վարչութիւն մը պիտի ունենային, և երկիրը օրինակապէս պիտի բացուէր ամէն ազգերու վաճառականութեան առջեւ, առանց խտրութեան։ Արդ, Անգլիացի երեսփոխաններու խումբ մը այս անգամ կը գանգատի թէ, խիստ բազմաթիւ վկայութիւններու նայելով, Քոնկոյի ազատ պետութեան մէջ անգթութիւններ կը գործուին։ Մարդակերներու խումբեր թող տրուած են՝ խաղաղ տուներու մէջ մտնել եւ կերելու համար՝ շատ մը բնիկներու բացարձակ իշխանութիւն տրուեր է գիւղերուն վրայ, և պաշտօն յանձնուեր է ծանր տուրքեր և մեծաքանակ քաուչուք չորթել ժողովուրդէն. շատ մը բնիկներ բռնութեամբ ձերբակալուած և երկար տարիներ երկրին ծառայելու բռնադատուած են, են. են.։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ Իռլանտա այցելութեան իբրեւ առաջին և բարեբար արդիւնք, ջնջուեցան այն բացառիկ օրէնքները եւ միջոցները որոնց ենթարկուած էին ժամանակէ մը ի վեր Իռլանտական կարգ մը գաւառներ։ Այս կերպով, այսօր Իռլանտայի եւ ոչ մէկ կողմը ռէէ բացառիկ միջոց կը գործադրուի։ Պաշտօնական զեկոյցով մը տօնի օր հռչակուած են հետեւեալ օրերը արքայական ամոլին այցելած քաղաքներուն մէջ.—Տըպլինի համար՝ 21 յուլիս, Պէլֆասթի համար՝ Յուլիս 27 և Լընտընտէրրիի համար յուլիս 28։

ԱՆԹԵԼ ՀԵՌԱԳԻՐԸ.— Գերմանիոյ Անթել Հեռագրի Ընկերակցութիւնը միջոցներ ձեռք առեր է Մարքոնի ընկերութեան դէմ, որպէսզի Իտալացի հնարիչը չկարենայ տիեզերական մենաշնորհ մը հաստատել։ Ասկէ զատ, գերմանական ընկերութիւնը պիտի աշխատի որ Մարքոնիի գործիքէն տարբեր գործիք ունեցող նաւերն ալ կարենան հաղորդակցիլ Մարքոնիի անթել հեռագրի կայաններուն հետ։ Ընկերակցութիւնը այս ընթացքը բռներ է, իմանալով որ Համպուրկ-Ամերիկեան շոգենաւային ընկերութիւնը որոշած է Մարքոնիի գործիքով օժտել իր շոգենաւերը, փոխանակ գերմանական դրութիւնը ընդունելու։

—Պ. Մարքոնի նոր գործիք մը կատարելագործեր է, որուն շնորհիւ ալ հարկ չպիտի ըլլայ բարձր աշտարակներ կանգնել, Ովկիանոսին վրայէն անթել հեռագիր զարնելու համար։ Այս նոր դրութեան համաձայն, ծովուն մակերեւոյթին վրայ հեռագիրներ պիտի ղրկուին գործիքէ մը, և պիտի փոխանցուին սովորական բարձրութեամբ սեղանի մը վրայէն։ Իբրեւ հետեւանք այս նոր գիւտին, կ'ըսուի թէ հին գործիքին եւ բարձր աշտարակներուն տեղ նոր և աւելի պարզ կազմածներ պիտի հաստատուին։ Ասոր համար է որ անթել հեռագրի կայանները դեռ չեն բացուած հանրութեան համար։ Պէտք եղած փոփոխութիւնները արագօրէն յառաջ կը տարուին, եւ կանոնաւոր հաղորդակցութիւնները պիտի սկսին կարելի եղածին չափ շուտով։

—օ—

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ՍՈՎԸ

Բեքինէն Յուլիս 17 թուակիր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ սովը կը սաստկանայ Չինաստանի Քուանկ-Սի նահանգին մէջ։ Այդ կողմերը ղրկուած յանձնաժողով մը կը տեղեկագրէ թէ՝ բազմաթիւ բնիկներ անօթութենէ չը մեռնելու համար ինքզինքնին իբրև գերի կը ծախեն. Վուչաուի մէջ գերիներու շուկայ մը բացուեր է, ուր բազմաթիւ աղջիկներ և տղաքներ կը ծախուին։ Նոյն յանձնաժողովին յայտարարութեան նայելով, քաղաքի մը մէջ 1500 բանտարկեալներ կարճ ժամանակի մէջ բաղաննուեր են։ Սովը խիստ սաստիկ ըլլալով, որոնք որ անօթութենէն կ'ընկճուին և կը մեռնին, միւսները նոյն վայրկեանին իսկ անոնց դիակներուն վրայ խոյանալով դեռ չպաղած գլուխնին կը կտրեն և եփելով կ'ուտեն։ Տեղ տեղ դահիճներ դիակները տուն տանելով կը ծախեն։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ,,Ի ՕՐԱՑՈՅՑԸ
1903

1321 Տճկ.	ՕՐ ՅՈՒԼԻՍ 10	1903 Լտն.
Րէպիւլ ախըր 28	ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ, Գ. օր Պահոց Վարդավառի։	Յուլիս 23
Ա.ՎՕՐ 4.45		Ա.ՎՕՐ 4.31

ՊԱՏՄԱԿԱՆ.— 1711 յուլիս 10ին տաղերգու Աւետիք Պատրիարք Եւդոկացի կը վախճանի Բարիզի մէջ, եւ կը թաղուի Սէն-Սիւլբիս եկեղեցիին դամբարանը։ Ծնած էր Թոգատ, 1657 ապրիլ 7ին։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԸ երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին և ատենապետութեամբ Վսեմ. Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեանի։ Ներկայ էին Կրօն. ժողովէն Տ. Վահրամ Արքեպ. Մանկունի, Պատր. Փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ եպսկ., Տ. Եղիշէ եպսկ. Դուրեան և Սեթեան աւագ քահանայ, իսկ Քաղաքական ժողովէն՝ Գրիգոր էֆ. Խորէեան, Միհրան էֆ. Սեթեան և Սեպուհ էֆ. Տէմիրճիպաշեան։ 1. Խարբերդի և Բալուի Գաւառ. ժողովները առաջնորդական ընտրութիւն կատարած և տեղեկագիրը ղրկած էին, որոնցմէ կը յայտնուէր թէ Մշոյ առաջն. Տեղապահ Տ. Խսրով Վրդ. ընտրուած է Առաջնորդ միանգամայն երկու վիճակներուն։ Իսկ Խսրով Վ. գրով մը կը ծանուցանէր թէ ինք Խարբերդի ընտրութիւնը կ'ընդունի։ Ժողովը Խարբերդի ընտրութեան տեղեկագիրը քննելով, օրինաւոր գտաւ եւ հաստատեց, որով Տ. Խսրով Վրդ. Առաջնորդ կարգուեցաւ Խարբերդի վիճակին, իսկ Մշոյ Պատր. Փոխանորդ կարգեց Տ. Գնէլ Վրդ.ը, (ջնջելով Բղիի առաջն. ընտրութիւնը յանձին Գնէլ Վ.ի), որոշելով միանգամայն որ Իբրանոսեան Գէորգ Վրդ.ը Բալու ղրկուի իբր առաջն. Տեղապահ, վարելու համար տեղւոյն գործերը՝ ցնոր ընտրութիւն Առաջնորդի։ 2. Իզմիրի առաջն. փոխանորդ Տ. Յովհաննէս քհնյ.ի կողմէ ուղղուած հեռագրէ մը ժողովը տեղեկանալով որ Վիճակին Առաջնորդ Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազան հիւանդ վիճակի մէջ կը գտնուի եւ կը փափաքի իրեն քովը ունենալ Տ. Մովսէս եպսկ.ը, ընդունեց առաջնորդին խնդիրը, եւ որոշեց որ Տ. Մովսէս եպսկ. երթայ Իզմիր, օգնելու համար Ս. Առաջնորդին՝ անոր հիւանդութեան միջոցին։ 3. Բաղէշի Գաւառ. Վարչութեան խնդրանաց վրայ, որոշուեցաւ Վիճակին Առաջնորդ Տ. Եղիշէ Մ. Վ.ի եպիսկոպոսական վկայագիրը ղրկել, նկատողութեան առնելով անոր արժանիքը։ Նոյնպէս որոշուեցաւ Տրապիզոնի Առաջնորդ Տ. Եզնիկ Վ.ի վկայագիրը, զոր յառաջագոյն տալ որոշուած էր, ղրկել, յարմար ժամանակին Ս. Էջմիածին ուղեւորելու և եպիսկոպոսական ստորճանը ընդունելու համար։ 4. Ժողովը հարկ գտնելով առաջնորդական Վիճակներու բաշխումը քննել և պարագաներու պահանջմանց համաձայն կարեւոր փոփոխութիւնները սահմանել, որոշեց յանձնաժողով մը կազմել իր մէջէն, Ս. Պատրիարքին նախագահութեան ներքեւ, այս աշխատութիւնը կատարելու և ծրագիր մը պատրաստելով Վարչութեան ներկայացնելու համար։ Յանձնաժողովոյ անդամ կարգուեցան Կրօն. ժողովէն՝ Տ. Վահրամ Սրբազան և Քաղաք. ժողովէն Միհրան էֆ. Սեթեան։ 5. Խառն Ժողովը ազգ. կալուածոց սեփականութիւնը ապահովելու համար ինչ ինչ միջոցներ սահմանած էր արդէն նախորդ որոշմամբ. սակայն զանոնք գործադրութեան դնելէ առաջ հարկ գտնելով աչքի առջեւ ունենալ ազգ. կալուածներու ընդհ. մի վիճակացոյցը, որոշեց Տնտես. Խորհրդ. յանձնարարել, որպէս զի նոյն վիճակացոյցը պատրաստելով բոլոր կարեւոր մանրամասնութեամբ մինչեւ 15 օրէն ներկայացնէ Խառն Ժողովին։ 6. Տանն Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսը տեղեկագիր մը ղրկած էր Սսոյ վանուց և Վիճակին վերաբերող գոյքերու մասին։ Ժողովը

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ 16

ՈՃԻՐԸ ԵՒ ՍԷՐԸ

ԳՐԵՑ՝ ԲԻԷՌ ՄԱԷԼ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ՊԱՏՐԱՆՔ ԵՒ ՏԱՌԱՊԱՆՔ

3.

ՎԱՐԱՆՈՒՄՆԵՐ

Նամակը իր քեռորդիէն էր, Օլիվիէ տը Ժանգուալէն, որ բժշկական ուսանող էր։

Սովորաբար այնքան երկար չէր գրեր ան իր նամակը։

Գրելու սահուն ոճ մը չունէր բընաւ։

Այս անգամ սակայն, ի մեծ զարմացումն Հիւպէռի, նամակը վեց էջ գրուած էր։

—Անպիտա՛ն, աղաղակեց ծովային նախկին սպան, ի՞նչ եղած է Օլիվիէին որ այսչափ երկար նամակ մը կը գրէ։ Անպատճառ հիւանդութեան պէս բան մը պատահած ըլլալու է։

Այսու հանդերձ, Հիւպէռ սկսաւ հետաքրքրութեամբ կարդալ նամակը։

Արդարեւ Հիւպէռ չէր սխալեր իր ենթադրութեան մէջ։

Օլիվիէ հիւանդ էր, բայց իր հիւանդութիւնը՝ իր տարիքին յատուկ տիեզերական հիւանդութիւն մըն էր։ Պարզապէս սիրահարած էր։

Ա՛հ, բայց սիրահարած ա՛յն աստիճան՝ որ քիչ մը քիչ յոյս կը ներշնչէր բժշկուելու։

Միակ առաջարկ մը ունէր Օլիվիէ, ամուսնանալ իր սիրած աղջկան հետ։

—Ո՛հ, ո՛հ, աղաղակեց տը Բայյառ, այլայլած իր քեռորդւոյն այս յայտարարութենէն, պէտք է հսկել մօտէն, իմ խեղճ Օլիվիէս գէշ կերպով բռնուած կ'երեւայ կոր այս հիւանդութենէն։ Բայց կարծիք մը յայտնելէ առաջ ամբողջ նամակը կարդանք մէյ մը։

Եւ սկսաւ երիտասարդին զգացումներուն խորը թափանցել՝ կարդալով նամակը։

Բանաստեղծական լեզուով մը գըրած էր այս անգամ իր նամակը։

Շատ գեղեցիկ կերպով նկարագրած էր իր մտածմանց առարկան եղող դըշխոն։

«Ա՛հ, մօրեղբայր, կը գրէր խանդըլեցուած, ինչպէս կրնամ նկարագրել հրապոյրները այն պաշտելի արարածին՝ որուն հանդիպեցայ։

«Պէտք է գիտնաք ամէնէն առաջ որ այս աղջիկը լաւագոյն շրջանակէ մըն է, թէեւ կը պատկանի Բարիզի աշխարհաքաղաքացիական ընկերութեան որուն դէմ շատ անգամներ խօսած էք դուք։

«Հօրը կողմէ՝ Սպանիացի է, իսկ մայրը Ֆրանսացի է։ Կապուիլ է անունը, կամ աւելի՝ Կապի տ'Ասանտա։

«Իրապէս, Սպանիացի է իր սեւ թաւշեայ աչքերովը, իր հասուն դեղձի գոյնովը, եւ իր աղուոր մարմինովը։

«Ֆրանսերէն կը խօսի Բարիզուհիի մը պէս, որուն բովանդակ հրապոյրն ու բովանդակ շնորհը կը կրէ իր վրայ։

«Վերջապէս, բացատրելու համար ձեզի այն խոր տպաւորութիւնը՝ որ թողած է ան իմ սրտիս վրայ, ամէն բանէ առաջ պիտի ըսէի ձեզի թէ անիկա շատ կը նմանի իմ սիրելի Լիւսիին, բայց նուազ քնքոյշ, աւելի լեցունկեկ, աւելի զօրաւոր Լիւսիի մը, Լիւսի մը որուն այտերը վարդեր ըլլային եւ մազերը ներկուած՝ չինական մելանով։»

Հիւպէռ տը Բայյառի առաջին շարժումը, այս նամակը կարդալէն վերջը հայրաբար երանելը եղաւ երիտասարդութեան այս զգացումը։

—Ո՛հ, երիտասարդութի՛ւն, ինչ գեղեցիկ բան, հառաչեց։

Եւ սկսաւ ակռաներուն տակէն մըմռալ.

Հրեշտակ մը, կին մը, անծանօթ,
Կ'աղօթէր մօտս ծնկաչոք,
Ո՜հ, հա՛յր, ո՛րքան աղուոր էր...

Յանկարծ. ընդհատեց իր այս երգը։

Բազմատեսակ խորհրդածութիւններ գրաւեցին իր ուղեղը՝ բզզան ճանճերու պէս։

—Օտարուհի մը, սպանեոլ մը, ա՛ս գէշ, ահաւասիկ ինչ որ ինծի հակառակ կու գայ, հակառակ իր հրապոյրին և շնորհին... Բարիզուհիներուն որոնց գովեստը կ'ընէ ինծի պարոն քեռորդին։

«Բայց, սպանիական սէր մը հետզհետէ աւելի կրնայ մեծնալ։

Ասիկա առաջին դիտողութիւնը եղաւ մօրեղբօր։

Երկրորդ դիտողութիւն մը, որ աւելի անակնկալ եղաւ, եկաւ աւելնալ առաջինին վրայ։

—Եւ Լիւսիին կը նմանի եղեր, Լիւսիի մը՝ «Որուն մազերը չինական մելանով ներկուած ըլլան եղեր...»... բայց սեւ ըլլալը հասկնելու համար գիտէրը կար, երեւոյթ, ազգային թեւերը։ Սա բժիշկները շիտակը բնաւ նուրբ երեւակայութիւն չունին։

Նորէն, ընդհատեց իր այս մենախօսութիւնը, ուրիշ նկատողութիւններ ունենալով.

—Չէ՞ որ սա մեր Մալօն ալ սոյնպէս աղջկան մը մասին խօսեցաւ, Լիւսիին նմանող աղջկան մը, Օլիվիէին պէս թուխ է եղեր։

Նամակը գրասեղանին վրայ դրաւ և սկսաւ սենեկին մէջ երթեւեկել։

Օլիվիէի նամակին և Մալօի պատմութեան զուգադիպութիւնը արդարեւ ուշագրաւ էր։

Այսպէս, նախկին սպան մէկ քանի վայրկեանի չափ խորհիլ սկսաւ։

—Տարօրինակ, տարօրինակ, ըսաւ մէկ քանի անգամ։

Նորէն նստաւ իր թիկնաթոռին մէջ եւ աւարտեց նամակը.

«Ես ճանչցայ օրիորդ տ'Ասանտան բոլորովին վիպական եղանակով մը, կը շարունակէր երիտասարդը, իր հայրը՝ Պ. Լօրէզ տ'Ասանտա, բաւական ծանր բժշկական գործողութեան մը ենթարկուեցաւ եւ քառասունը հինգ օր մնաց այն հիւանդանոցին մէջ որուն ներքին պաշտօնեայ եմ ես։

(Շարունակելի)

Ալիճան էֆ.ի յանձնեց ուսումնասիրել նոր կազմակերպիչը, և առայժմ կարևորը՝ ժողովը առնցմէ զատ զբաղեցաւ օրակարգի ինդիրներով։

ԴԱՏԱՎՃԱՌԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ վաղը նիստ կ'ունենայ, Վարդավաճի առթիւ։

ԱՐՄԱՇՈՒ Դպրեվանուց վերատեսուչ Տ. եղիչէ եպսկ. Դուրեան մայրաքաղաքը եկած է, Դպրեվանքին վերաբերեալ գործերու կարգադրութեան նպատակով։

ԳԱՍՊԱՐԻԱՆԱԿԱՆ ՓՈԽԱՆՈՐԴ Տ. Գաբրիէլ Սրբազան երէկ Խառն ժողովին վերջը Բերա երթալով, ի դիմաց Ս. Գաղրիէլի ցաւակցական այցելութիւն տուաւ Պոլսոյ Պապական Նուիրակին, Պոլսոյ Պապական Նուիրակութեան փոխանորդ Տ. Պօղոս վրդ.ի փոխանորդ Տ. Պօղոս եպսկ. Առաւոտեան մէկ քանի ժ.ի մօտ եղած ատենը։ Ցաւակցութիւն յայտնեց։

ՄՈՒՇԻՆ Պար. փոխանորդ Տ. Խոսրով Վ. Վ. Տեռոյեանց Պատրիարքարանը կը ղրկէ ցանկը այն աղգայիններուն որ ընտրելի են ու իրենց ընտանեկան յարկը լքած են ու ապահով տեղեր կը գտնուին, առանց իրենց կիներուն օրապահիկը հոգալու։ Պատրիարքարանէ նամակներ կը գրուին, որպէսզի զի կանչելով նոյն անձերը, յորդորեն եւ տեսիլն իրենց ընտանեաց ապրուստը հոգալու համար։ կ'լսուի թէ բանական տեղերէ գոհացուցիչ արդիւնքներ տեսնուած են, թէ պէտ տեղ տեղ այս կարգի մարդեր իրենց բոլոր չտնտեսութիւնով մի կորսնցնելով կ'ապատեն գժբախտաբար, առանց որ կը պատեն գժբախտութիւնը ունենալ իրենց ընտանիքին վրայ, առանց նաեւ յորդորելուն աղդելու։

Ս. ԷՋՄԻԱՆՑԱՆ Մխոգի անդամ Տ. Ճուսիկ եպսկ. իսր ծերութեան պատճառաւ հրաժարեր է։

ԱՏԱՆԱՅԻ կուսակալ Վահ. Պահրի փաշա անցեալ չաբաթ օրը փոխադարձ այցելութիւն տուեր է Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին, որուն հետ գրեթէ մէկ ժամ սիրալիր տեսակցութիւն մը ունեցեր է։ Ս. Կաթողիկոսը ուրբաթ օրը իր կողմէ ղրկուած ընծան մէկ քանի վարդապետներով բարի գալուստ մաղթած ըլլալով Ատանայի Հայհոսմէականներու առաջնորդ Տ. Պօղոս եպսկ.ի, Ն. Սրբազնութիւնը յաջորդ օրը փոխադարձ այցելութեան գացեր է երկու վարդապետներով։ Տ. Պօղոս եպսկ. Ատաջնորդարանին մէջ համբուրեր է Ս. կաթողիկոսին Աչը, իսկ Տ. Սահակ Սրբազան ալ անոր ճակատը համբուրեր է։ Հայ-հոսմէականներու Առաջնորդը կէս ժամ տեսակցելէ և վայելուչ կերպով պատուասիրուելէ վերջը հրաժեշտ առեր է։ Մենկնած ատեն Ս. Աստուածածնին եկեղեցին այցելելով, երկու վարդապետներու ապացնորդութեամբ տաճար մտեր եւ դաս մը մօտ աղօթեր է։

ՍԵԼԱՒՆիի Զբլուատեան Տ. Մկրտիչ քահանային աղջիկը, 5 տարեկան, անցեալ ուրբաթ իրիկուն, ձեռքը քարիւ մի լամպարով տան մէջ պատած ատեն լամպարը վար ինկեր եւ աղջիկը բոլորովին մէջ մնալով սկսեր է պոռալ։ Թաղը օգնութեան հասեր, բայց անոր ալ հագուստները բռնկեր են։ Դրացիները հասնելով կրակը մարեր են, բայց երկն աղջիկը հետեւեալ օրը մեռեր է տակալի ցաւերու մէջ։ Մայրն ալ հիւանդանոց տարուեր է, սակայն վիճակը ծանր է։

ԿԵՏԻՒ-ՓԱՇԱԳԻՒ առաջնորդ Թադ. Արշդրդ. անդամներէն եկեղեցական էֆ. հրաժարած եւ անոր տեղ ուրիշ անդամ մը նշանակուած էր. միւս կողմէ Թաղային գործերու համար Պատրիարքարան գրեր հասած եւ Տնտեսական Արշդրդ. քննութեան յանձնուած ըլլալով, նոյն Արշդրդը երկուսն նիստին մէջ այս մասին տեղական քննութիւն մը կատարելու պէտք տեսաւ, եւ իր անդամներէն Շիրինեան և Տանիկեան էֆ.ներու պաշտօն յանձնեց որ այս առաւօտ կենթ-փաչա երթալով տեղւոյն վրայ հարկ եղած քննութիւնը կատարեն։

ՊԷՊԻՐ գերմանական Որբանոցի տնօրէնը, երէկ այցելեց Մասքէօրիոֆեան ազգ. Որբանոցը, ուր պատած ընդունելութիւն եղաւ իրեն։ Ապա ներկայ գտնուեցաւ Թաղին Մանպարտէզին քննութեան։

ՁԱՐԴԱԼՈՒի երկրորդ օրը Աթէնքի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ տօնակատութիւնը ըլլալով, Տ. Գնել Ծ. Վ. պատիրաւեր է Ս. Պատարագ մատուցանելու։

Երէկ Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ մէջ կատարուեցաւ վաճառական Ցարութիւն էֆ. Աղնաւուրեանի կողակցին Տիկին Սրբուհիի յուղարկաւորութեան հանդէսը, վայելուչ չքով։ Հանդէսին կը նախագահէր Տ. Դրիսթոս Արքեպ. Ծովհաննէսեան, իր կրնն ունենալով Տ. Համազասպ եպսկ.ը, Տ. Գնել, Տ. Տիրայր, Տ. Ղազրաս և Տ. Մարկոս վարդապետները և Բերայի, Գալաթիոյ, Ֆերիգիւղի և Գասըմ-Փաշայի քահանաները, իսկ դասը իր սպասար կեցած էր Ֆերիգիւղի քարոզիչ Տ. Դրիգոր Վ. Աբարեան, որ ի վաղուց մտերմութեամբ կապուած է այս ընտանիքին։ Ներկայ էին բազմաթիւ Հայ և օտար վաճառականներ և սեղանաւորներ, և ի մէջ այլոց Վահ. Աբիկ էֆ. Ոնճեան, Միքայէլ էֆ. Մամիկոնեան, Տիգրան էֆ. Եաւուշեան, Շիրքէթի արկղակալ Իսկէնեէր էֆ., Մարգար էֆ. Ոնճեան, Գրիգոր էֆ. Սէլիմիէճեան, Յասրով էֆ. Տէմիրճիպաշեան, Արշակ էֆ. Գարակէօզեան, Տիգրան էֆ. Թաքաճեան, Մինրան և Եդուարդ էֆ.ք Մուրատեան, Եղ. էֆ. Գարակէօզեան, Յակոբ էֆ. Յակոբեան, Պետրոս էֆ. Քիւրքճիեանլեան, Ծովհաննէս էֆ. Պօյաճեան, Սամպոլլուեան, և Մանուկեան էֆ.ները եւն.։

Հանգուցեալ Տիկինը՝ զոքանչն ըլլալով Շիրքէթի վարչութեան համարակալ և Բերայի Թաղ. Խորհրդոյ և վարժարանաց Հոգաբարձութեան անդամ եուսուֆեան Ծովսէփ էֆ.ի՝ Շիրքէթի Վարչութենէն ներկայացուցիչներ և Բերայի Ազգ. վարժարանաց ուսուցիչներ իրենց Տնօրէնին հետ ներկայ էին յուզարկաւորութեան հանդէսին։

Հակառակ հանգուցեալ տիկնոջ վայելած ճչմարիտ քրիստոնէի և տիպար մօր մը համբաւին՝ դամբանական չխօսուեցաւ, ընանիքին փափաքով։

Դագաղին ծոպերը բռնած էին Թաքաճեան Տիգրան, Մուրատեան Միհրան, Սէլիմիէճեան Դրիգոր, Կիւլպենկեան Ծովհաննէս, Լեւոն պէյ Փափազեան, Կարապետ Ներատունկեան էֆ.ներ, իսկ պսակները՝ Օրիորդներ Ս. Գնել, Տ. Տիրայր, Տ. Ղազրաս և Տ. Մարկոս վարդապետները և Բերայի, Գալաթիոյ, Ֆերիգիւղի և Գասըմ-Փաշայի քահանաները, իսկ դասը իր սպասար կեցած էր Ֆերիգիւղի քարոզիչ Տ. Դրիգոր Վ. Աբարեան, որ ի վաղուց մտերմութեամբ կապուած է այս ընտանիքին։ Ներկայ էին բազմաթիւ Հայ և օտար վաճառականներ և սեղանաւորներ, և ի մէջ այլոց Վահ. Աբիկ էֆ. Ոնճեան, Միքայէլ էֆ. Մամիկոնեան, Տիգրան էֆ. Եաւուշեան, Շիրքէթի արկղակալ Իսկէնեէր էֆ., Մարգար էֆ. Ոնճեան, Գրիգոր էֆ. Սէլիմիէճեան, Յասրով էֆ. Տէմիրճիպաշեան, Արշակ էֆ. Գարակէօզեան, Տիգրան էֆ. Թաքաճեան, Մինրան և Եդուարդ էֆ.ք Մուրատեան, Եղ. էֆ. Գարակէօզեան, Յակոբ էֆ. Յակոբեան, Պետրոս էֆ. Քիւրքճիեանլեան, Ծովհաննէս էֆ. Պօյաճեան, Սամպոլլուեան, և Մանուկեան էֆ.ները եւն.։

Հանգուցեալ Տիկինը՝ զոքանչն ըլլալով Շիրքէթի վարչութեան համարակալ և Բերայի Թաղ. Խորհրդոյ և վարժարանաց Հոգաբարձութեան անդամ եուսուֆեան Ծովսէփ էֆ.ի՝ Շիրքէթի Վարչութենէն ներկայացուցիչներ և Բերայի Ազգ. վարժարանաց ուսուցիչներ իրենց Տնօրէնին հետ ներկայ էին յուզարկաւորութեան հանդէսին։

Հակառակ հանգուցեալ տիկնոջ վայելած ճչմարիտ քրիստոնէի և տիպար մօր մը համբաւին՝ դամբանական չխօսուեցաւ, ընանիքին փափաքով։

Դագաղին ծոպերը բռնած էին Թաքաճեան Տիգրան, Մուրատեան Միհրան, Սէլիմիէճեան Դրիգոր, Կիւլպենկեան Ծովհաննէս, Լեւոն պէյ Փափազեան, Կարապետ Ներատունկեան էֆ.ներ, իսկ պսակները՝ Օրիորդներ

Ծարութիւն էֆ. Աղնաւուրեան եւ որդիք Միհրաք և Գրիգոր էֆէնտիք, Տէր և Տիկին Ծովսէփ էֆ. Եուսուֆեան, Տիկին Ծարութիւն էֆ. Ալճեան, Տիկին Ծարութիւն էֆ. Քիւրքճեան, Տիկին Ծարութիւն էֆ. Քիւրքճեան, որ անձնական փութաջանութեամբ գիչեր ցորեկ կ'աշխատի ժողովրդեան օգտին համար ու արժանացած է թէ՛ տեղական կառավարութեան ու թէ ամէն ազգի հասարակութեանց համակրութեանը։

Գ. Կ. Ո.

* * *

ԱԳՀԻՍԱՐԻՆ կը գրեն մէզի Յուլիս 7 թուով.—«Բնիկ Գոտպպէլէնցիմամկում վարդապետ կիրակի օր Ս. Պատարագ մատոյց Կէվզէ Ագ-Հիսարի եկեղեցին՝ հանգուցեալ բարեսէր աղգայնոց հոգաբարձութեան անդամ եուսուֆեան Ծովսէփ էֆ.ի՝ Շիրքէթի վարչութենէն ներկայացուցիչներ և Բերայի Ազգ. վարժարանաց ուսուցիչներ իրենց Տնօրէնին հետ ներկայ էին յուզարկաւորութեան հանդէսին։

Հակառակ հանգուցեալ տիկնոջ վայելած ճչմարիտ քրիստոնէի և տիպար մօր մը համբաւին՝ դամբանական չխօսուեցաւ, ընանիքին փափաքով։

Դագաղին ծոպերը բռնած էին Թաքաճեան Տիգրան, Մուրատեան Միհրան, Սէլիմիէճեան Դրիգոր, Կիւլպենկեան Ծովհաննէս, Լեւոն պէյ Փափազեան, Կարապետ Ներատունկեան էֆ.ներ, իսկ պսակները՝ Օրիորդներ Ս. Գնել, Տ. Տիրայր, Տ. Ղազրաս և Տ. Մարկոս վարդապետները և Բերայի, Գալաթիոյ, Ֆերիգիւղի և Գասըմ-Փաշայի քահանաները, իսկ դասը իր սպասար կեցած էր Ֆերիգիւղի քարոզիչ Տ. Դրիգոր Վ. Աբարեան, որ ի վաղուց մտերմութեամբ կապուած է այս ընտանիքին։ Ներկայ էին բազմաթիւ Հայ և օտար վաճառականներ և սեղանաւորներ, և ի մէջ այլոց Վահ. Աբիկ էֆ. Ոնճեան, Միքայէլ էֆ. Մամիկոնեան, Տիգրան էֆ. Եաւուշեան, Շիրքէթի արկղակալ Իսկէնեէր էֆ., Մարգար էֆ. Ոնճեան, Գրիգոր էֆ. Սէլիմիէճեան, Յասրով էֆ. Տէմիրճիպաշեան, Արշակ էֆ. Գարակէօզեան, Տիգրան էֆ. Թաքաճեան, Մինրան և Եդուարդ էֆ.ք Մուրատեան, Եղ. էֆ. Գարակէօզեան, Յակոբ էֆ. Յակոբեան, Պետրոս էֆ. Քիւրքճիեանլեան, Ծովհաննէս էֆ. Պօյաճեան, Սամպոլլուեան, և Մանուկեան էֆ.ները եւն.։

Հանգուցեալ Տիկինը՝ զոքանչն ըլլալով Շիրքէթի վարչութեան համարակալ և Բերայի Թաղ. Խորհրդոյ և վարժարանաց Հոգաբարձութեան անդամ եուսուֆեան Ծովսէփ էֆ.ի՝ Շիրքէթի Վարչութենէն ներկայացուցիչներ և Բերայի Ազգ. վարժարանաց ուսուցիչներ իրենց Տնօրէնին հետ ներկայ էին յուզարկաւորութեան հանդէսին։

Հակառակ հանգուցեալ տիկնոջ վայելած ճչմարիտ քրիստոնէի և տիպար մօր մը համբաւին՝ դամբանական չխօսուեցաւ, ընանիքին փափաքով։

Դագաղին ծոպերը բռնած էին Թաքաճեան Տիգրան, Մուրատեան Միհրան, Սէլիմիէճեան Դրիգոր, Կիւլպենկեան Ծովհաննէս, Լեւոն պէյ Փափազեան, Կարապետ Ներատունկեան էֆ.ներ, իսկ պսակները՝ Օրիորդներ

ԳԱՒԱՌՆԵՐԷՆ

ԱՆԳԼԻԱՑԻ ԱՅՑԵԼՈՒՆՆԵՐ.—ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.

Եղեսիա, 28 Մայիս 1903.

Մխոնարական չրջանակներու համարդուած տեղեկութեանց համեմատ 1-2 չաբաթէն Եդեսիա պիտի հանին Ռէմպրեճի Համալսարանին ուսուցիչներէն Բրօֆ. և Տիկին Հարիս։ Սոյն բանիսիր աղնիւ մարդը երկրորդ անգամն է որ կ'այցելէ քաղաքս, ուր Տէր եւ Տիկին Հարիս նախապատրաստ են քանի մը տարի առաջ իրենց ըրած այցելութեամբ։ Շնորհակալութեամբ պէտք է լիչել թէ ճշմարիտ քրիստոնէական ոգւով տոգորուն սոյն հեղաբարոյ ազնիւ զոյգին չնորհիւ էր որ քանի տարիներ չարունակ կրթական նպատակներ վայելեցին տեղւոյս Հայ ու Հայ-Բողոքական վարժարանները ու կառավարութեան համերաշխութեամբ։ Թէեւ անցեալ տարեշրջանի սկիզբէն Հայ ու Հայ-Բողոքական վարժարանները զատուելով ինքնուրոյն կառավարուիլ սկսան, նոյն յարեսիրտ Անգլիացի ամուր նպաստի մէկ ոյժներուն սպառելուն հակառակ չուզեց լոյսերվին լքանել տարիներէ ի ետ իր քալուածքած կրթական գործը, ու անցած տարի եւս 25 անգլիական ոսկի նպաստ ղրկեց մեր վարժարաններուն՝ նոյնչափ մըն ալ Բողոքականներուն։ Նոյն գումարը չատ պատեհօրէն եկաւ քիչ չատ նպաստել մեր ղբպրոցական պիտոյքին, որ թնականապէս նիւթական տագնապէ ղերծ չէր դպրոցներու ինքնուրոյն կազմակերպութեան առաջին տարեշրջանին մէջ։

*** Արդէն գրած ենք որ տեղւոյս Գերմանական Դարմանատան բժիշկը՝ Տոքթ. Քրիսթ արձակուրդով մեկնած է իր ծննդավայրը Զուրկերիա։ Որպէս զի անոր բացակայութեան միջոցին նոյն դարմանատունը յօգուտ կարօտեալներ իր խնամքը կարենայ չարունակել, կ'իմանանք թէ այս անգամ Ամերիկեան Հիւանդանոցէն Հայ բժիշկ մը առժամապէս նոյն Դարմանատան մէջ գործել կոչուած է։

Երբ բժիշկի խօսք կ'ընենք յիչենք թէ տեղւոյս արդի քաղաքային բժիշկը, որ տարէ մը ի վեր կը պաշտօնավարէ, եւ ո՛չ մէկը կրցած է գոհ թողուլ։ կ'իմանանք թէ Ձեռնհաս կառավարական մարմինը նոյն բժշկի մասին կարեւորը տեղեկագրած է ուր որ հարկ է։ Այս առթիւ գոհութեամբ կը յիչենք թէ մեծ քարեգործութիւն մըն է հոս ներկայութիւնը Զինուորական բժիշկ Տոքթ. Ցարութիւն էֆ. Քիւրքճեանի, որ անձնուէր փութաջանութեամբ գիչեր ցորեկ կ'աշխատի ժողովրդեան օգտին համար ու արժանացած է թէ՛ տեղական կառավարութեան ու թէ ամէն ազգի հասարակութեանց համակրութեանը։

Գ. Կ. Ո.

* * *

Ռումելի Հիսարէճ կը գրեն թէ թաղային վարժարանին տարեկան հրապարակային քննութիւնները սկսած են արդէն։ աչակերտները այս տարի բաղդատաբար յաջող պատասխաններ կուտան ուսմանց բոլոր ճիւղերուն մէջ։ ապակետրներուն ծնողքները եւ ուրիշ ներկաներ գոհ ապատրութեան տակ կը մեկնին։

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

22 Մուլիս 1903

Ֆրանս. % (3% Français)	97.42
Րէժի (Tab. Turcs)	392.
Փոնսոլիտ (R, Turque D.)	32.27
Պրեմիէռներ (Lots Turcs)	128 75
Պանք Օթթ Banque Ott,)	589.
Թրանսվալ (Transwal)	114.50

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

(Ա.ԳՍ Ա.Ա-ՑՈՒԱՆ)

ՊԱՇՏՕՆ.— Ա.փր. Տրիպոլսոյ Ա. ռեւտ. դատարանի նախագահ անուանուեցաւ Բոնիայի Առեւտ. դատարանի նախագահ Օսման Թէվֆիտ պէյ, որուն յաջորդեց Էնկլերիի Առեւտ. դատարանի նախագահ Իպրահիմ էֆ., և ասոր ալ յաջորդեց Եաֆայի Առեւտ. դատարանի նախորդ նախագահ Վասֆի էֆ.։ Մանասթըրի Առեւտ. դատարանի նախագահ՝ Ռիտսի Առեւտ. դատարանի նախագահ Մուսթաֆա Ասըմ էֆ., որուն յաջորդեց Մանաստըրի Առեւտ. դատարանի նախագահ Մէհմէտ պէյ։ Զաթալջայի նախն. դատարանի ընդդ. դատախազի օգնական՝ Պայազիտի նախկին դատարանի հրաժարեալ ընդդ. դատախազի օգնական Խիլուսի էֆ.։

Սթրումնիցայի գայմագամի օգնական անուանեցաւ Սելանիկի երկրագործական վարժարանի չրջանաւարտներէն Մանոլ Քոնոթանթին էֆ.։

Շիրազի պատուակալ փոխ-հիւպատոս՝ Շիրազի վաճառականներէն հաճի Իպրահիմ խան Դաչար։

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Սալիճէի տասիճան արուեցաւ խնայողական Մետուկի վաճառանց պաշտօնեայ Խիլուսի էֆ.ի։

=o=

ԳՈՒՆԱՍՏԱՆԻ Երկիրս թագաւորին ամէնէն փոքր որդին՝ Հարձր. Իրիսթոֆորոս իշխանը առջի օր մայրաքաղաքս հասաւ Պիրէնդէն, ուռս. չոգենաւային ընկերութեան «Ռէն Օլկա» չոգենաւով։ Ն. Հարձրութիւնը Ռուսիա կ'երթայ իր մօրը, Օլկա թագուհիին քով։ Վահ. Մուրթաքը իմանալով իշխանին ժամանումը, բարեհաճեցաւ մեծ արարողակատեսը կոչուած է մեծ պարգացում մը ուներնալու մեր երկրին մէջ։ Արդարեւ Թուրքիոյ մէջ է որ ամէնէն աւելի կը գործածուի այդ ոսկին։ Ամէն տարի Պարսկաստան կ'ուղարկուի 2 միլիոն ոսկի, Եգիպտոս 1 միլիոն, Ռումանիա 1 միլիոն, Ռուսիա 1 միլիոն, Ամերիկա 1 միլիոն, Անգլիա 1 միլիոն, Գերմանիա 1 միլիոն, Ֆրանսա 1 միլիոն, Աւստրիա 1 միլիոն, Իտալիա 1 միլիոն, Պելճիա 1 միլիոն, Հոլանտա 1 միլիոն, Սպանիա 1 միլիոն, Պուլկարիա 1 միլիոն, Սերպիա 1 միլիոն, Յունաստան

Հրանտ Դէորգեան 5, Երուանդ Բիւրեան 5, Պետրոս Թէլլեան 5, Անտոն Թագւորեան 5, Մանուկ Թէրզեան 5, Մ. եւ Գ. Շահնազարեան 5, Եսայիկ Կոհքօֆ 5. Եղբարք Թովմասեան 5. Եղբարք Յովսէփեան 5. Կարապետ Էգնաեան 5. Եղբարք Սեմեան 5. Սուք Աստուածատուրեան 5, Յովհաննէս Պէքիւճեան 4 50, Թ. Այինեան Գ. Թամբեան 4 35. Գէորգ Թէվէքէլեան 4, Ոսկեան Նաշճեան 4. Կարապետ Հաճենց 4. Աւետիս Վարդանեան 4. Եղբարք Աճէմեան 4, Կարապետ Միսաքեան 4. Գէորգ Աստուածեան 4 Ֆիլիպէէն, Արամ Ա. Խօշեան Գրզանլըգ 4 Լեւոն Ցինտրգեան 4 Գ. Մ. Գրիգորեան 4. Յովհաննէս Պալըկեան 4 Նիկողոս Կորուպեան 4 Սօֆիայէն. Յովհաննէս Գունթարեան 3, Համբարձում Թաշճեան 3 Ֆիլիպէէն, Աւետիս Չիլինկիրեան Գրզանլըգ 3. Գրիգոր Թագւորեան Գորնապաթ 3, Թորոս Այճեան Սօֆիա 3. Առաքել Պօղոսեան 2 50. Գօրտոնճեան 2 50 Ֆիլիպէէն. Զանազաններէ 13 15. գումար 150 արծաթ ֆրանք, եւ կամ 648 ղրուշ։

(Շարունակելի)

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՆՈՒԷՐ

Ազգ. Կեդրոնական վարժարանի Խնամակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ վարժարանին նոր տարեշրջանը կը սկսի յառաջիկայ Սեպտեմբեր 1ին։ Ուստի, Ա. կարգը մտնել փափաքող աշակերտները կը հրաւիրուին ներկայանալ Ղալաթիոյ Ներհրդարանը՝ ամէն օր մինչև ժամը 4 (Ը. Թ.), արձանագրուելու և տեսնելու համար մտից քննութեանց ծրագիրը։ Մտից քննութիւնները պիտի կատարուին յառաջիկայ Օգոստ. 25 Բշ. և 26 Գշ. օրերը։

(Կնիք)

Ղալաթիա 10—2

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

10,000,000 ՕՍՄ. ՈՍԿԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ Ղալաթիա

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ՝ Պոլիս, Եէնի-Ճամի

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ՝ Բերա, Շիտակ ճամբան Թիւ 347.

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Ատալիա, Ատանա, Այտըն, Աֆիօն-Գարահիսար, Հալէպ, Աղեքսանդրիա, Էտիրնէ, Էնկիւրի, Պաղտատ, Պէյրութ, Պրուսա, Գասթէմունի, Դամասկոս, Գոնիա, Լառնագա, Գահիրէ, Մերսին, Միթիլլի, Ռուսչուկ, Բորդ-Սաիտ, Սելանիկ, Սամսոն, Սըվազ, Իզմիր, Տրապիզոն։

Որոշուած պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուով (գօնթ-գուրան) փոխատուութիւն կ'ընէ, արժեթուղթեր կամ փոխանակագիրներ (բօլիցա) պահեստ առնելով։

Փոխանակագիրներ կը զեղչէ։

Թուրքիոյ և օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներ, չէքեր, վարկագիրներ ու եռագրական օրտինօներ կուտայ։

Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ, արժեթուղթեր եւ արժէքաւոր առարկաներ կ'ընդունի ու կը պահէ։

Թուրքիոյ և արտասահմանի մէջ կտրօններ և փոխանակագիրներ կը գանձէ, սակարանական հրամաններ կը գործադրէ, զանազան տեսակ դրամներ կը փոխէ, կ'առնէ ու կը ծախէ։

Օսմ. Պանքան կ'ընդունի նաև որոշեալ պայմանաժամով աւանդներ (Depots de fonds) աւանդին տեւողութեան համեմատ, փոփոխական տոկոսի սակով։

Պոլսոյ գործակալութիւնը

վերոյիշեալ բոլոր գործառնութիւնները կը ստանձնէ, և ասկէ զատ ապրանքներու վրայ փոխատուութիւններ կ'ընէ և գօնսինիասիոնով և ազատ տեղըղիթոյով ապրանքներ աւանդ կ'ընդունի։

Բերայի մասնաճիւղը

նմանապէս կը կատարէ Պանքային վերոյիշեալ բոլոր գործառնութիւնները (բացի ապրանքներու վրայկատարուածներէն), և անմիջապէս յանձնելու պայմանաւ կը գնէ և կը ծախէ զանազան վիճակահանութեանց արժեթուղթեր, ինչպէս Վիլ տը Բարիի, Ռումէլիի երկաթուղեաց, Հելլենական կամ Բանամայի վիճակահանութեան արժեթուղթեր ևլն. ևլն։

Պոլսոյ գործակալութիւնը եւ Բերայի մասնաճիւղը կը ծախեն նաեւ Ռումէլիի Երկաթուղեաց արժեթուղթերու բօնները, և Օսմ. Պանքային Թուրքիոյ մէջ հաստատուած միւս բոլոր գործակալութիւններուն նման, կ'ընդունին տարեկան 2% տոկոսով մինչեւ 100 օսմ. ոսկի, ընթացիկ հաշիւ բանալով։

Օսմ. Պանքան 3½% ֆրանսական և 3% գերմանական Ռանթերու փոխարէն գումարներ փոխ կուտայ, պզտիկ ընթացիկ հաշիւի գրութեամբ. յիշեալ Ռանթերը՝ պահեստի գրուած արժեթուղթերու յատուկ տոմսէին մէջ կը պահուին։ Պահեստի գրուածներու քանակին աւելնալուն համեմատութեամբ և ած փոխատուութիւնն ալ հետզհետէ կ'աւելնայ։

*

ԱԶԴ.—Օսմ. Կայս. Պանքային բաժնետէրերու ընդհ. ժողովը յունիս 24ին (Ը. Ն.) գումարուելով, որոշեց որ 1902 տարեշրջանին համար չահաբաժին վճարուի 13 շիլին, կամ 16 ֆր. 25 սնդ. եւ կամ 71 ու կէս ղշ. ոսկեդրամ։ Այս վճարումը պիտի ըլլայ յուլիս 1էն սկսեալ Օսմ. Կայս. Պանքային Կ. Պոլսոյ, Լոնտոնի եւ Բարիզի կեդրոնատեղիներէն, ինչպէս նաև մասնաճիւղերէն եւ գործակալութիւններէն՝ ի փոխարէն տոմսակներու թիւ 45 կտրօնի։

Կ. Պոլիս, 24 յունիս 1903 12-8

ՀԱՄԻՏԻՅԷ ՖԷՍԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Ֆէրիքէօյի մէջ, մեր հաստատած ֆէսի գործարանին արտադրած ֆէսերը շատ գեղեցիկ են, և երբ թրջուին, առանց կրակի չորցուելով, բոլորովին նոր երեւոյթ մը կը ստանան։ Մեր նպատակը արդէն սապէս կրնանք ամփոփել.— Մրցիլ արտասահմանէն եկած ֆէսերուն հետ՝ չափազանց աժան ծախելով, մեր գործարանը յառաջ տանիլ, և այս պայմաններուն մէջ քիչ շահով գոհ ըլլալ՝ Համիտիէ ֆէսի վաճառման կեդրոնատեղին է.—

Պոլիս, Պաղչէգաբու, Թրամվէյի ճատտէն, 21 թիւ խանութը։

Գործարանս սոյն վաճառատունէն զատ, Կ. Պոլսոյ մէջ ուրիշ վաճառատուն չունի։ Մեր յարգոյ յաճախորդները յիշեալ վաճառատան մէջ կրնան գտնել ամէն տեսակ իրենց ճաշակին համեմատ շատ գեղեցիկ ֆէսեր, որոնք հետեւեալ գիներով կը վաճառուին։ Ասկէ առաջ 13 ղրշ.ի ծախուած մէջը ապլազով ֆէսերը 8½ ղշ.ի։ — 10 ղրշ.ի ծախուած մէջը կրկնակ ֆէսլիկները՝ 7 ղշ.ի,—8 ղշ.ի ծախուած մէջը խսիրով ֆէսերը՝ 5½ ղշ.ի։—5 ղշ.ի ծախուած մէջը տիպերով ծածկուած ֆէսերը՝ 4 ղշ.ի։ Անոնք որ Համիտիէ ֆէսի գործարանին ֆէսերէն հատ մը առնելով գործածեն, մէկ կողմէն արտասահմանի ֆէսերը առնելով չաքաթը 2-3 անգամ կաղապարել տալու ձանձրոյթէն և աւելորդ ծախքէն կ'ազատին, և միւս կողմէ ալ գեղեցիկ ու դիմացկուն ֆէսեր գործածելու առիթը կ'ունենան։

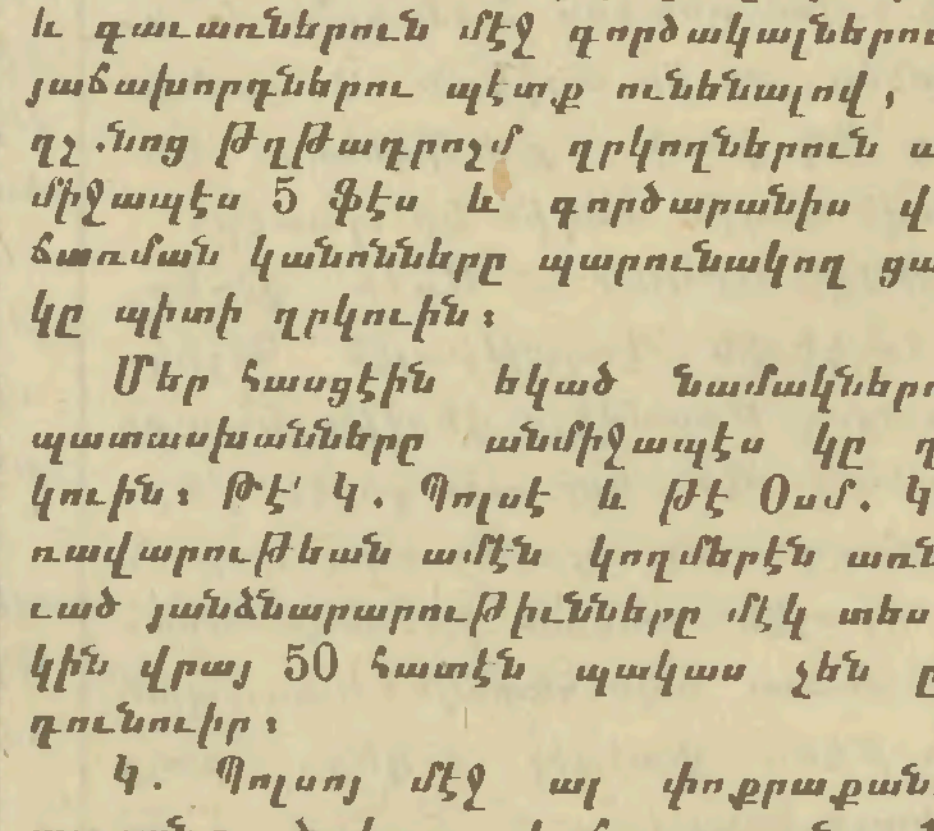
Անոնք որ կը փափաքին Պոլսոյ մէջ զանազան տեղեր խանութներ բանալով մեր ֆէսերը վաճառել, պէտք է դիմեն Գաթըրճըօղլու Խան թիւ 52, 53, 54 սենեակները, վաճառականութեամբ զբաղող Նազարէթ և Միհրան Մուրատեան եղբայրներուն, որոնք գործարանիս առեւտրական գործերով կը զբաղին։

Համիտիէ ֆէսի գործարանը՝ Օսմ. կառավարութեան բոլոր քաղաքներուն և գաւառներուն մէջ գործակալներու և յաճախորդներու պէտք ունենալով, 27 ղշ.նոց թղթադրոյմ զրկողներուն անմիջապէս 5 ֆէս և գործարանիս վաճառման կանոնները պարունակող ցանկ կը պիտի ղրկուին։

Մեր հասցէին եկած նամակներուն պատասխանները անմիջապէս կը ղրկուին։ Թէ՛ Կ. Պոլսէ և թէ Օսմ. կառավարութեան ամէն կողմերէն առնըւած յանձնարարութիւնները մէկ տեսակէն վրայ 50 հատէն պակաս չեն ընդունուիր։

Կ. Պոլսոյ մէջ ալ փոքրաքանակ ապրանք ծախող վաճառատունս 1էն մինչեւ 20 հատ կրնայ ծախել։

90-71

Ժ. Ա. ՍԱՅԳԸՍ

Պոլիս, Սիրքէճի, Կիւլպէնկեան խան

Միակ կեդրոնատեղին՝ մայրաքաղաքիս և Օսմ. երկիրներու համար անգլիական և չուէտական քարիւղով եւ օդային կազով շարժող մօթէօռներու։

Կը հայթայթէ ազօրիքի քարեր, շոգեշարժ երկրագործական մեքենաներ, գուլպայի և գորգի դերձաններ, չաքաքի, տոքումայի և բրդէ կերպասներու թէզկեահներ, օրական 20—30 զոյգ գուլպայ հիւսող պզտիկ և աժան մեքենաներ, և ուրիշ ամէն կարգի մեքենաներ և գործիքներ։

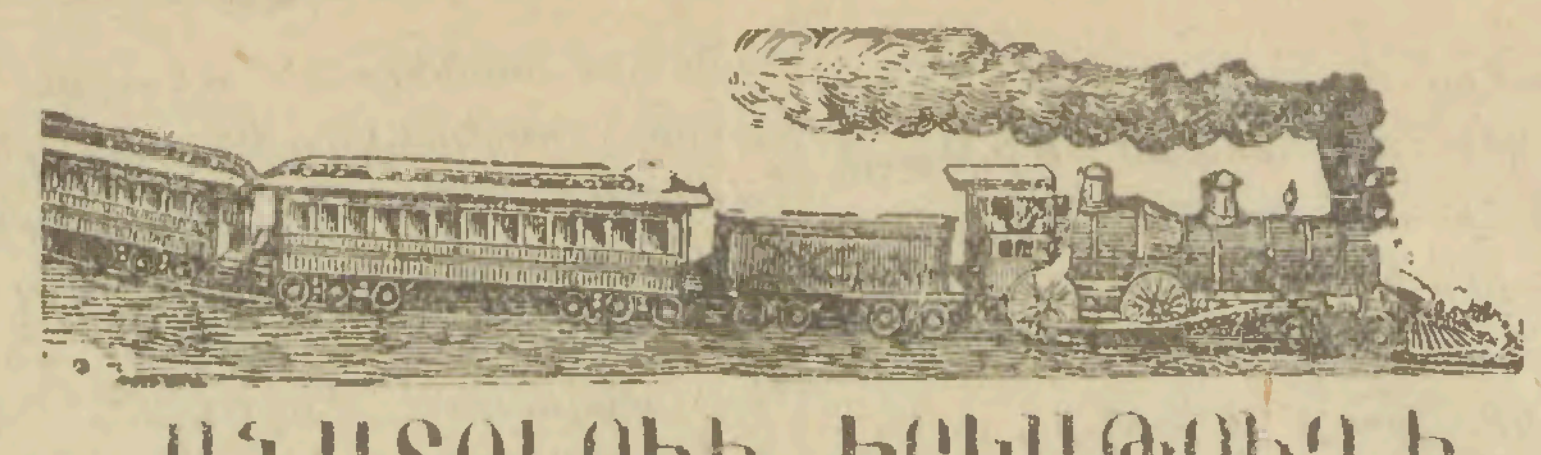
Ծախու հանուած մեր մօթէօռները՝ Եւրոպայի ամէնէն մեծ ցուցահանդէսներուն մէջ մեծամեծ մրցանակներու արժանացած, մեր գործարաններուն մէջ պատրաստուած են և 30—40 տարուան փորձառութեան մէջ միշտ յաջողութիւն գտած։ Վերջին ծայր օրինակի են մեր մօթէօռները՝ իրենց դրութեան պարզութեամբը և հաստատուն կազմուածքովը։

Մեր մեքենաները կը գործածուին մայրաքաղաքիս և Օսմ. երկիրներու ամէն կողմերը, և մեր ձեռքը գտնուած վկայականները կ'ապացուցանեն մեր ըսածները։ Դիմողներուն կրնանք աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ տալ և և բանող մեքենաներն ալ կը ցուցուին։ Ձրի կը տրուին ցուցակ և պատկերներ։ Գաւառներէն յանձնարարութիւններ կ'ընդունուին. և դիմելու պարագային անմիջապէս պատասխան կը տրուի, ինչպէս նաև ձրիօրէն ցանկ և տեղեկութիւններ։ 52 14

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՔ

. Սարայտարեան էֆ. ուսուցիչ Օսման. Պարս. Արաբ. լեզուաց և գրականութեան։

Խիստ դիւրուսոյց եղանակով և քիչ ժամանակի մէջ հիմնապէս կը սորվեցնէ Օսմ. Պարս. եւ Արաբ. լեզուները տեսական և գործնական հաստատուն հիմերու վրայ, ինչպէս նաեւ պաշտօնական եւ ոչ-պաշտօնական խմբագրութիւնք՝ հանդերձ իրաւագիտական կարեւորագոյն ծանօթութիւններով։ Ղալաթիա, Պէօյիւք Եէնի խանին յաջորդող ալ կողմի փողոցին մէջ գտնուող Եօրտան էֆ. Խան, մասնաւոր սենեակի մը մէջ։ Երկուշաբթի եւ հինգշաբթի կէսօրէ վերջ։ 10—3

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ԿԱՌԱԽՈՒՄԲԵՐՈՒ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆՑ ՑՈՒՑԱԿԸ 1903 ԱՊՐԻԼ 22էն Տ ՍԿՍԵԱԼ

ԵՐԹ — ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ—ՓԷՆՏԻՔԻ ԳԻԾ

ԿՈՒՄ. ԹԻՒ	4	34	[illegible]	8	10	12	14	16	26	[illegible]	[illegible]0	22	2[illegible]
ԿԱՅԱՐԱՆ	Ճմբ. Առ.	Ա.Ճ. Առ.	Ճմբ. Առ.	Ճմբ. Առ.	Ճմբ. Առ.	Ճմբ. Առ.	Ճմբ. Առ.	Ճմբ. Իրիկ.	Ա.Ճ. Իրիկ.	Ճմբ. Իրիկ.	Ճմբ. Իրիկ.	Ճմբ. Իրիկ.	Ճմբ. Իրիկ.
ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ մկ.	10 25	11 55	12 53	2 10	3 [illegible]	4 1[illegible]	5 5	6 25	7 45	9 5	10 5	10 45	11 45
Հայտար փաշա ժմ.	11	11 20	1 8	2 55	3 20	4 38	5 20	7	8 1	9 50	10 30	11 0	1[illegible] 10
մեկնում	11 10	11 45	1 28	3 5	4	4 48	5 40	7 10	8 2[illegible]	10	10 4[illegible]	11 [illegible]	1[illegible] 20
Գըզըլ Թօփրագ	11 16		1 4	3 11	4 6	4	5 46	7 16	8 26	10 7	10 46	11 26	1[illegible] 2[illegible]
Ֆէնէր Պէօյէօ	11 20		1 3[illegible]	3 14	4 9	4 57	5 4	7 19	8 4	10 10	10 50	11 2[illegible]	1[illegible] 2[illegible]
Կէօզ Թէփէ	11 2[illegible]		1 41	3 18	4 13	5 1	5 53	7 23	8 45	10 14	10 54	11 3[illegible]	12 33
Էրէն Քէօյ	11 30	2 5	1 45	3 21	4 1[illegible]	5 4	5 58	7 28	8 50	10 19	10 59	11 3[illegible]	1[illegible] 38
Բօսթանճը	11 [illegible]8	2 14	1 [illegible]1		4 25		6 4	7 24	9	10 6	11 5	11 [illegible]5	1[illegible] 42
Մալթէփէ	11 [illegible]1	12 26	2		4 [illegible]		6 1	7 43	9 14	10 34	11 13	11 53	1[illegible] 51
Գարթալ	12 1	1 40	2 11		4 43		6 23	7 5[illegible]	9 30	10 44	11 24	12 [illegible]	1 2
Բէնտիք ժմ.	12 8	12 50	2 18		4 50		6 0	8 [illegible]	9 40	10 51	11 31	12 1[illegible]	1 6

ԴԱՐՁ

ԿՈՒՄ. ԹԻՒ	1*	3**	5	7	9	31	11	13	15	17	19	21	3	23
ԿԱՅԱՐԱՆ	Ճմբ. Առ.	Ճմբ. Առ.	Ճմբ. Առ.	Ճմբ. Առ.	Ճմբ. Առ.	Ա.Ճ. Առ.	Ճմբ. Առ.	Ճմբ. Առ.	Ճմբ. Առ.	Ճմբ. Առ.	Ճմբ. Իրիկ.	Ճմբ. Իրիկ.	Ա.Ճ. Իրիկ.	Ճմբ. Իրիկ.
ԲԷՆՏԻՔ մկ.	10 14	10 3[illegible]	1[illegible] 32	12 [illegible]	1 4[illegible]	1 5[illegible]	—	3 7		5 5[illegible]	7 2[illegible]	8 54	9 44	11 16
Գարթալ	10 19	10 4[illegible]	1[illegible] 40	1[illegible] 41	1 8	2 10		4 5		6 [illegible]	7 1	9 [illegible]	9 7	11 25
Մալթէփէ	10 29	10 [illegible]5	1[illegible] [illegible]1	1[illegible] 51	1 59	2 5		[illegible] 5		6 1	7 4	9 1[illegible]	10 14	11 [illegible]5
Բօսթանճը	10 37	11 [illegible]8	11 59	12 59	2 7	2 3[illegible]		4 4		6 20	7 50	9 27	— [illegible]7	11 4[illegible]
Էրէն Քէօյ	10 44	11 10	1[illegible] 6	1 9	2 [illegible]4	2 48	3 [illegible]4	4 4	5 [illegible]	6 [illegible]7	7 57	9 3[illegible]	10 [illegible]8	11 51
Կէօզ Թէփէ	10 48	11 14	12 10	1 1	2 18		3 38	4 35	5 [illegible]8	6 3[illegible]	8 1	9 40	1[illegible]	11 55
Ֆէնէր Պէօ.	10 52	11 19	2 11	1 17	2 22		3 4[illegible]	4 39	5 [illegible]	6 [illegible]5	8 [illegible]	9 46	1[illegible] 40	11 59
Գըզըլ Թօփ.	10 55	11 2[illegible]	12 7	1 20	2 25		3 45	4 4[illegible]	5 3[illegible]	6 8	[illegible] 8	9 50		1[illegible] 2
Հ. փաշա ժմ.	11	11 [illegible]7	12 [illegible]2	1 [illegible]5	[illegible] 30	3 3	3 50	4 47	5	6 4	8 13	9 [illegible]6	10 [illegible]	1[illegible] 6
մեկնում	11 08	11 35	12 30	1 33	2 38	3 15	4 —	4 5[illegible]	5 45	6 5	8 21	10 4	11 2	12 15
ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ժմ.	11 33	12	1 [illegible]5	1 58	3 3	3 [illegible]0	4 25	5 [illegible]0	6 6	7 1[illegible]	[illegible]46	10 29	11 4	1[illegible] 40

(*) Այս կառախումբը պիտի երթեւեկէ յունիս 1էն մինչեւ յուլիս 31։

(**) Այս կառախումբը պիտի երթեւեկէ ապրիլ 22էն մինչեւ մայիս 31, եւ ապա Օգոստ. 1էն սկսեալ։

36 թիւ կառախումբը Ֆէնէր քէօշէսիի մէջ պիտի զուգադիպի Ֆէնէր Պահճէ գացող թիւ 524 կառախումբին հետ։

19 թիւ կառախումբը Ֆէնէր Քէօշէսիի մէջ պիտի զուգադիպի Ֆէնէր Պահճէէն մեկնող 523 թիւ կառախումբին հետ։

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ—ՖԷՆԷՐ ՊԱՀՃԷԻ ԳԻԾ

Շիտակ գացող 522 և 525 կառախումբերէն զատ միւսները պիտի փոխուին Ֆէն. քէօ.

ԵՐԹ — ԿԱՅԱՐԱՆ (Կէր—կէ՝ Ռ—րէ—Բ օրերը)	522 Իրիկ.	524 Իրիկ.	ԴԱՐՁ — ԿԱՅԱՐԱՆ (Կէր—կէ՝ Ռ—րէ—Բ օրերը)	523 Իրիկ.	525 Իրիկ.
Կամուրջէն մեկ.	6 10	7 45	Ֆէնէր Պահչէսի մեկ.	7 55	10 50
Հայտար Փաշա	6 45	8 27	Ֆէնէր Քէօշէսի	8 5	10 59
Գըզըլ Թօփրագ	6 51	8 36	Գըզըլ Թօփրագ	8 08	11 3
Ֆէնէր քէօշէսի	6 55	8 42	Հայտար Փաշա	8 21	11 20
Ֆէնէր Պահչէսի ժմ.	7 2	8 49	Կամուրջ ժմ.	8 46	11 45

Ծանօթ.—Կամուրջէն դրկուելիք կամ Կամուրջ ղրկուելիք բեռներու ուղղակի Ա.Ձ.ի ապրանքներ տեղի պիտի ունենայ հետեւեալ կառախումբերուն համար.— որ Կամուրջին համար Թիւ 1 կամ 3, 7, 31, 17, 19 21, 33։— Բ. Կամուրջէն՝ Թիւ 34, 6, 8, 14 36 18, 2[illegible], 22։

ԵՐԹ — ՀԱՅՏԱՐ—ՓԱՇԱ ԷՆԿԻՒՐԻՒ ԳԻԾԴԱՐՁ

ԿՈՒՄ. ԹԻՒ / ԿԱՅԱՐԱՆ	34 Ապ. և Ճմբ.	36 Ապ. և Ճմբ.	ԹԻՒ ԿՈՒՄ. / ԿԱՅԱՐԱՆ	121 Ապ. և Ճմբ.	31 Ապ. և Ճմբ.
	Առ.	Առ.		Առ.	
ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ	10 55	7 45 Իրիկ.	ԷՆԿԻՒՐԻՒ մկն.	1 —	
Հայտար Փաշա ժմ.	11 20	8 10	Սինճան Քէօյ	1 47	
մկն.	11 45	8 27	Մալըքէօյ	2 49	
Գըզըլ Թօփրագ		8 36	Պօլաթլը	4 16	
Ֆէն. Քէօշէսի		8 40	Պէյլիք Քէօփրիւ	5 —	
Կէօզ Թէփէ		8 45	[illegible]	5 27	
Էրէն Քէօյ			[illegible]	6 4	
մկն.	12 5	8 50	Սարըքէօյ	7 01	
Բօսթանճը	12 14	9	Պէյլիք Ահըր	7 58	
Մալթէփէ	12 26	9 14	Ալբէքէօյ	8 46	
Գարթալ	12 40	09 30	Աք Պունար	9 18	
Բէնտիք ժմ.	12 50	9 40	ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ ժմ. իրիկ.	10	
մկն.	1	9 50	կառ. Թիւ 33	Առ.	
Թուզլա	1 22	10 15	ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ մկն.	9 45	
Կէպզէ	1 43	10 40	Չուքուր Հիսար	10 24	
Տիլ Իսքէլէսի	2 8	11 2	Ին Էօնիւ	10 [illegible]7	
Տավշանճըլ	2 19	11 13	Պօզէօյիւք	11 34	
Հէրէքէ	2 40	11 24	Գարաքէօյ	12 10	
Եարըմճա	3 1	11 54	ՊԻԼԷՃԻԿ ժմ.	1	
Թիւթիւն Չիֆթլիկ	3 15	12 7	մկն.	1 10	
Տէրինճէ	3 27	12 21	Վէզիր Խան	1 51	
ԻԶՄԻԴ ժմ.	3 42	12 35	Լէֆքէ	2 29	
մկն.	4 7		Կէյվէ	3 3	
Գէօյիւք Տէրպէնտ	4 41		Աք Հիսար	3 32	
Սափանճա	5 14		Մէքէճէ	3 58	
Համիտիյէ	5 41		Համիտիյէ	4 54	
Մէքէճէ	6 28		Սափանճա	5 12	
Աք Հիսար	6 54		Գէօյիւք Տէրպէնտ	5 4[illegible]	
Կէյվէ	7 29		ԻԶՄԻԴ ժմ.	6 18	Առ.
Լէֆքէ	7 59		մկն.	6 43	11 —
Վէզիր Խան	8 37		Տէրինճէ	6 59	11 18
Պիլէճիկ ժմ.	09 10		Թիւթիւն Չիֆթլիկ	7 10	11 29
մկն.	09 35		Եարըմճա	7 25	11 41
Գարաքէօյ	10 45		Հէրէքէ	7 52	12 8
Պօզէօյիւք	11 29		Տավշանճըլ	8 4	12 19
Ին Էօնիւ	12 21		Տիլ Իսքէլէսի	8 15	12 33
Չուքուր Հիսար	12 54		Կէպզէ	8 48	1 [illegible]
ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ ժմ. իրիկ.	1 35		Թուզլա	9 8	1 23
կառ. Թիւ 122	Առ.		ՓԷՆՏԻՔ ժմ.	9 30	1 43
ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ մկն.	12		մկն.	9 44	1 58
Աք Պունար	12 44		Գարթալ	9 57	2 10
Ալբէքէօյ	1 24		Մալթէփէ	10 14	2 25
Պէյլիք Ահըր	2 4		Բօսթանճը	10 27	2 38
Սարըքէօյ	3 9		Էրէն Քէօյ	10 39	2 48
[illegible]	3 58		Կէօզ Թէփէ	—	
[illegible]	4 35		Ֆէնէր Քէօշէսի	10 49	
Պէյլիք Քէօփրիւ	5 9		Գըզըլ Թօփրագ	—	
Պօլաթլը	6 8		ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ ժմ.	10 58	3 3
Մալըքէօյ	7 21		մկն.	11 20	3 15
Սինճան Քէօյ	8 15		ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ	11 45	3 40
ԷՆԿԻՒՐԻՒ ժմ.	9			Իրիկ.	Առ.

ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ ԳՈՆԵԱՅԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ — ԿԱՅԱՐԱՆ	222 Ապ. և Ճմբ. Առ.	ԴԱՐՁ — ԿԱՅԱՐԱՆ	221 Ապ. և Ճմբ. Առ.
ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐ մկ.	10 35	ԳՈՆԻԱ մկն.	10 30
Քէօփրիւ Գըզըլ	11 7	Պունար Պաշը	11 12
Սէյիտ. Պունար	12 5	Մէ[illegible]	12 17
Ալայունթ	12 59	Ըրս[illegible]	12 57
Չէքիւրլէր	1 41	Գազըն Խանը	1 39
Տէյէր	2 41	Ըլղըն	2 33
Իհսանիյէ	3 10	Չաւուշ[illegible]	3 5
Համամ	3 34	Աքշէհիր	3 43
Ղ-զլը. Համամ	3 44	Աք Շէհիր	4 23
Աֆիոն Գարահիսար	4 31	Եալաֆ	4 45
Գէօյիւք Չօլ	5 11	Իսհաքլը	5 10
Չայ	6 6	Չայ	6 3
Իսհաքլը	6 51	Գէյ. Չօլ.	6 50
Եալաֆ	7 15	Աֆիոն Գարահ.	7 43
Աքշէհիր	7 46	Ղ-զլը. Համ.	8 14
Ալղըն	8 18	Համամ	8 23
Չաւուշ	09	Իհսանիյէ	8 43
Ըլղըն	9 38	Տէյէր	9 35
Գազըն Խանը	10 25	Չէքիւրլէր	10 23
Ըրս[illegible]	11 20	Ալայունթ	11 7
Մէ[illegible]	11 52	Սէյ. Պունար	12 3
Պունար Պաշը	12 52	Քէօփրիւ Գըզըլ	12 45
ԳՈՆԻԱ ժմ.	1 10	ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐ ժմ.	1 25
	Իրիկ.		Իրիկ.

ԱԼԱՈՒՆՏ—ՔԷՕԹԱՀԻԱՅԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ — կառ. Թիւ	322 առաւ.	324 իրիկուն
Ալաունթ մեկ.	1 5	11 15
Քէօթահիա ժմ.	1 25	11 35

ԴԱՐՁ	321 առաւ.	323 իրիկուն
Քէօթահիա մկ.	12 10	10 15
Ալաունթ ժմ.	12 30	10 35

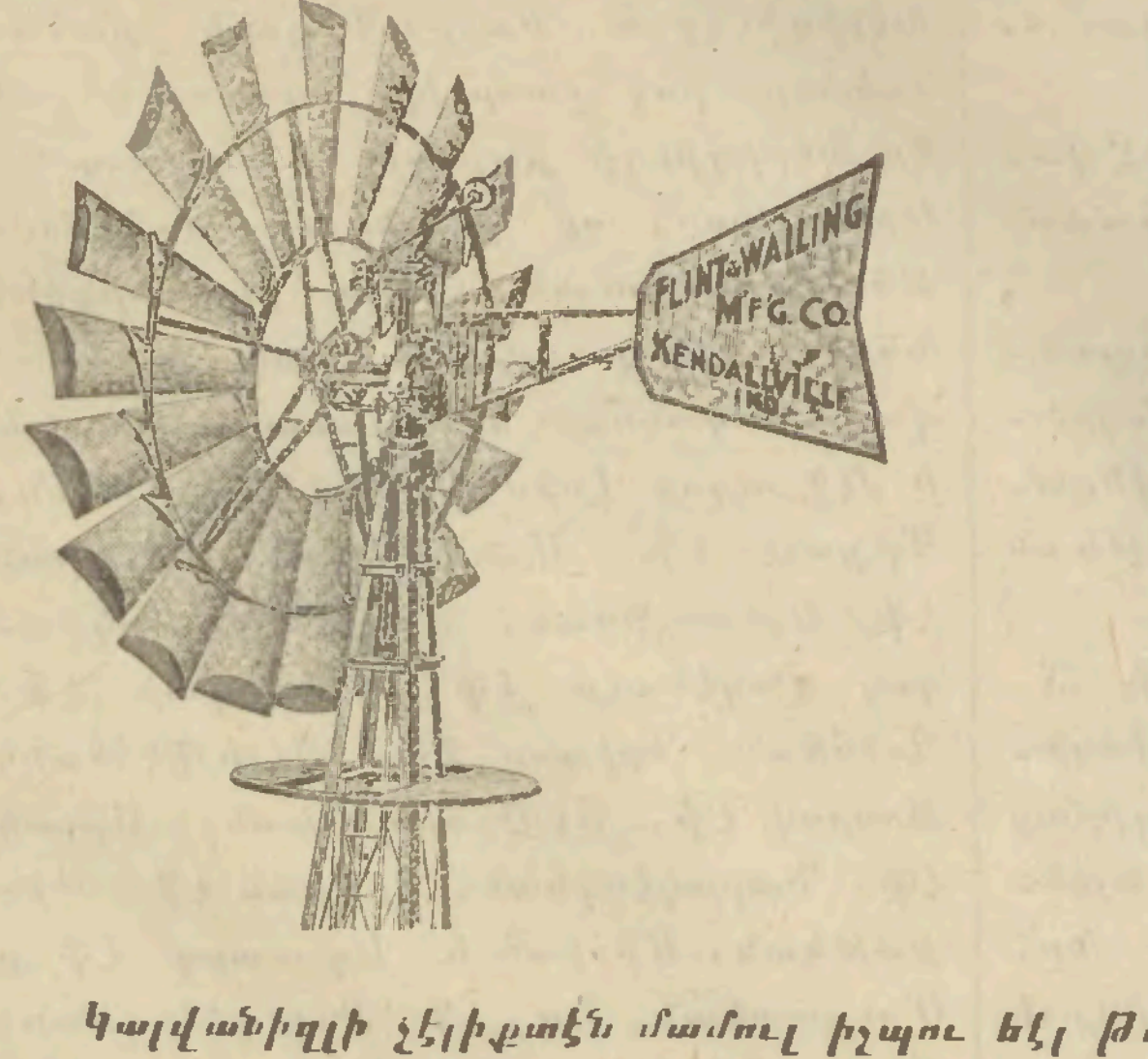
ՀԱՄԻՏԻԷ-ԱՏԱՓԱԶԱՐԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ	524 Ա. Ճ.
Ատափազար մկ.	4 17
Համիտիյէ ժմ.	4 35

ԴԱՐՁ	426 Ա. Ճ.
Համիտիէ մկ.	5 56
Ատափազար ժմ.	6 14

ԱՄԵՐԻԳԱ ԷՄԹԻԱ ԳՈՒՄՊԱՆԵԱՍԸ ՄԱՂԱԶԱԼԱՐԸ

ԲՈՒԶԿԵԱՐ ԻԼԷ ՄՈՒԹԵՀԱՐՐԻՔ ԹՈՒԼՈՒՄՊԱԼԱՐ Վէ գայմագ մաքինալարը

Կալվանիզլի չէլիքտէն մամուլ իչպու եէլ թուլումպալարը, հայվան վէ եախուտ պուխար մաքինալարընա ասլա իհտիյաճ օլմագսըզըն գույուլարտան սու իխրաճ իթմէք իչին գայէթ ֆայտէլի վէ միւքէմմէլ մաքինալար տըրլար։ Ամերիգանըն «Flint and Walling» գումբանեասը մէզքիւր եէլ թուլումպալարընըն էն աէլա վէ գուվվէթլիսինի իմալ իյլէմէքտէ տիր։

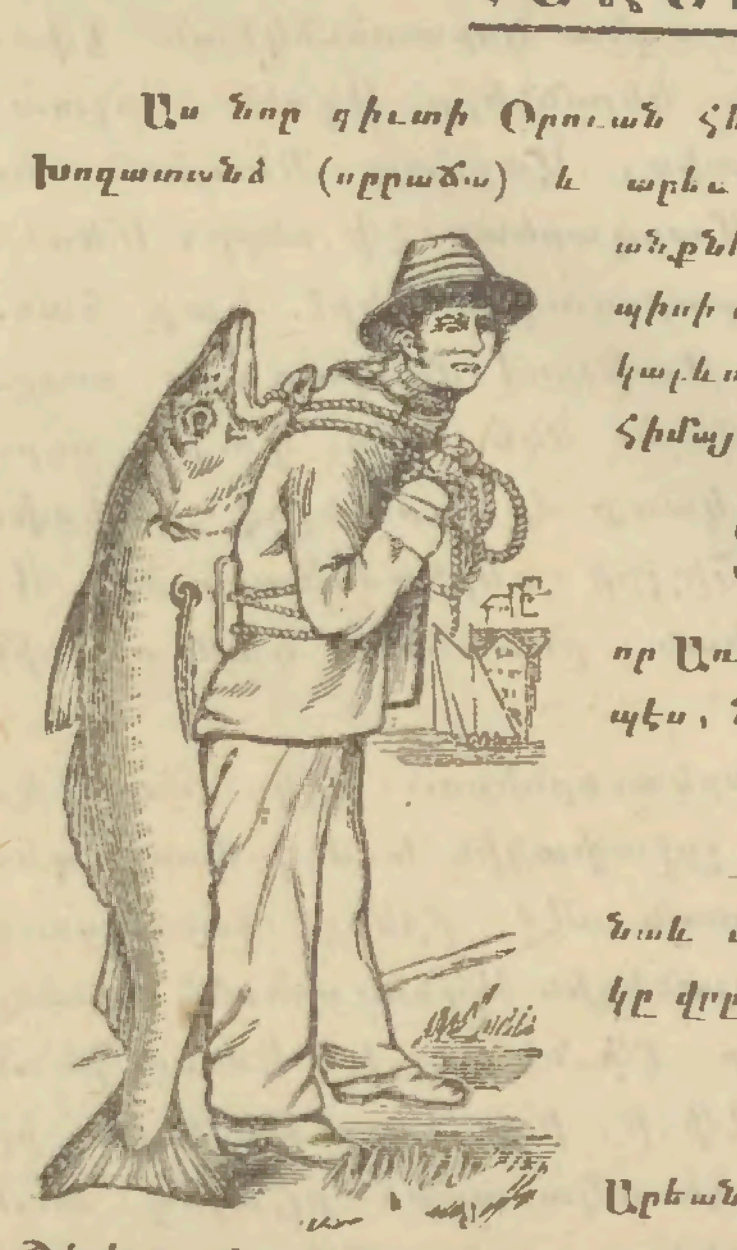
Գայմագ մաքինալարը իսէ թազէ սիւտին եաղընը վէ գայմաղընը թէֆրիք իթմէք իչին ֆայտէլի պիր ալէթ տիր։

Պալատէ կէօսթէրիլէն մաքինալար Գալաթատա Մահմուտիյէ ճատտէսինտէ 57 նումերօյը Թ. ՄՈՒՍՏԱՖԱ վէ ՇԻՐՔԷԹԼԵՐԻՆԻՆ Ամերիգա էմթիաա գումբանեասը չիւպէսինտէ գայէթ էհվէն ֆիյաթլէ սաթըլմագտա տըր։

Մէզքիւր մաղազատա չիֆթճիլէրէ սօն տէրէճէ միւհթաճ օլան սապան, օրագ վէ հարման մաքինալարը վէ էտէվաթը զըրայէի միւքէմմէլէ պուլունուր կիպի, բիւյիւք մաքինալար թէլէ եաղը չըգարմագ մաքինալարը, սիւտ տէրէճէլէրի, արը գօվանլարը, մէյվէ տէրէճէլէրի վէ սաիրէ մէվճուտ տըր։ Պէզզիրէ Ամերիգա մամուլաթընտան կազ մօթէօռլէրի, եէլ թուլումպալարը, մաթպաա թազըմլարը վէ պահճէ էտէվաթը (էզճիւմլէ Ամերիգանըն մէշհուր վէ նէֆիս բընկեարէնկ չիչէք, մէյվէ վէ սէպզէ թօխումլարը) ֆիրուխթ օլունուր։ Գումպարտան պաշգա եէ եախուտ ասկը վէ օթուրթմա ֆանզէլի լամպալար վէ ճէպ վէ եա օթուրթմա սաաթլար մէվճուտ պուլունտըղը կիպի, սալօն մօպիլեալարընըն էնվայի նէֆիսէ վէ միւքէմմէլէսի տախի սըբարըշ իւզրէ Ամերիգատան ճէլպ իթտիրիլիր։

ՀԱԶԱՐԱՒՈՐ ՏԱՐԻՆԵՐ

Ա. նոր գիւտ Օրուան ձէտ համեմատելով խիստ քիչ կարեւորութիւն մը ունին։ Խոզաստան (սըրաձա) և արեան տկարութիւն և միւս արեան քէշութեան հետեւանքները, որոնք մարմնոյ տկարութեան նշաններն են, այս պիտի ազդեցութիւնը գարմանող և բժշկող դեղ մը կրնայ միայն ամենակարեւոր և անհրաժեշտ բան մը համարուիլ։ Աշխարհի հիմայ աշխարհիս մէջ կայ դեղ մը բոլոր այն ախտերու դէմ

SCOTT'S EMULSION

որ Անգղիական մթնոլորտի մէջ գտնուած փուշերը չորցնելուն պէս, նոյն հիւանդութիւնները կը բժշկէ։

ՍՔՕԹԻ ԷՄԻԼՍԻՕՆԸ

նաև մարմնոյ մարմինը շրջապատած բոլոր ախտերը հեռու կը վանէ։

ՍՔՕԹԻ ԷՄԻԼՍԻՕՆԸ

Արեան տկարութիւն ունեցող մարդ կեանքը կը փրկէ։

Բոլոր դեղագործները և դեղավաճառները կը ծախեն։

Շիշերու վրայ ասոր ուղղութիւն ըլլալ պէտք է։

23

ՉԱՎՈՒՇ ՕՂԼՈՒԻ

ՍԻԿԱՐԻ ԹՈՒՂԹ

Թիւ 14- ԹՈՒՂԹԻՒՆ ԿԷՕՄՐՈՒԿԻ -14 Թիւ

Այս սիկարի թուղթերը, որոնք խաւրիսիս նշանը կը կրեն, իրենց ընտիր առկունութեան հետեւանօք մեծ յաջողութիւն գտած ըլլալով, շատ մը կեղծարք երեւան ելած են. կեղծարարներուն դէմ օրինական միջոցներ ձեռք առնուած են թէեւ, բայց կը յանձնարարուի յարգոյ յաճախորդներուն ալ, որ մասնաւոր ուշադրութիւն ընեն նոյն թուղթերու տեսակին, ինչպէս նաև Թիւթիւն Կէօմրիւկի Թիւ 14, մեր վաճառատան յատուկ վաճառանիշին, որովհետեւ ծխավաճառներէ ոմանք, աւելի շատ շահելու փափաքով, յաճախորդները կը խաբեն, և մեր ընտիր ու զուտ թուղթին տեղ վար տեսակ և կեղծ թուղթեր քշել կ'աշխատին։ Ամէն պարագայի մէջ կրկին ու կրկին կը յանձնարարուի մասնաւորապէս ուշադրութիւն ընել Խարիսխ նշանին, և Թիւ 34 Թիւթիւն Կէօմրիւկի պողոտային վրայ մեր վաճառատան վաճառանիշին։ 78-57

ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ

ՄԵԾ ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ պատրաստ և չափու վրայ հանդերձներու, Կ. Պոլիս Սուլթան Համամ, Հավուզլը խանի դէմ, Թիւ 25։

Այս վաճառատան հիմնադիրն, Արտակ Մօսիկեան, տարիներէ ի վեր, իր ուղղամտութեամբ յաճախորդներուն վստահութիւնը և համակրութիւնը գրաւած ըլլալով և փափաքելով իր գործառնութիւններն աւելի ընդարձակել, իրեն ընկեր-եղբայր առած է Վահան Տավլամաեան անուն փորձառու երիտասարդ։ Երկու ընկերներ պիտի աշխատին, պիտի ջանան իրենց բազմաթիւ յաճախորդներու գոհունակութեանն արժանալ և իրենց նշանաբանն պիտի ըլլայ՝ ճշգապահութիւն և աժան ծախել շատ ծախելու համար, ինչ որ ասկէ առաջ Արտակ Մօսիկեանի ուխտն էր։ Վաճառատան մէջ հրապարակին վրայ նմանը չտեսնուած վարպետ ձեւող մը միշտ ներկայ է և պաշտօն ունի հսկել թէ պատրաստ և թէ յանձնարարուած հանդերձեղինաց լաւ և անթերի պատրաստութեան։ Կը խնդրուի ազնիւ յաճախորդներէն չմոռնալ Հաճի Շահինն և յիշել թէ միայն այս վաճառատունն է որ ինքնօգնութեամբ հիմնուած է, Ալլահ պէրէքէթ վէրսին»ի գործնական գաղափարով։

Նոյեմբեր 1էն մինչեւ մայիս 1 վաճառատունս կիրակի օրերն բաց է։ Մէկ թիւ 2 ղրուշ, սակարկութիւն չկայ։

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Գ. ԵՐՄԷՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլիս, Սուլթան Համամ, Թոփալեան խան

Թոփալեան խանի յիշեալ մեծ վաճառատունը որ հանդերձեղինաց վաճառատուներուն էն հինը և էն նշանաւորն եղած է, ընաւ իր անունը և տեղը փոխած չէ, և իր տէրը, Գ. Երմէնեան վաճառատան գործառնութեանց մէջ ալ աւելի կանոնաւորութիւն մտցուցած է։

Կը ծանուցուի յաճախորդներուն թէ Թոփալեան խանի շրջակաները զանազան անուններով և վերջերս բացուած հանդերձեղինաց վաճառատուները Գ. Երմէնեան և Ընկ. վաճառատուներուն ցետ ո և է արաբերութիւն և կապակցութիւն չունին։ Հետեւաբար յաճախորդները կը հրաւիրուին դիմել Թոփալեան խանի վաճառատունը։

ՏԷՐՄՕՖԻԼ

Մինչեւ հիմա չէ հնարուած Տէրմօֆիլի պէս քօլբրէմ մը՝ որ մաղերը թափուելէ զերծ պահելու եւ անոնց մէջ գոյացած թեփերը շատ կարճ միջոցի մը մէջ աներեւութացնելու ճշմարիտ յատկութիւնն ունենայ։ Այս քօլքրէմը նաեւ բոլորովին կը ջնջէ մորթի անհամաչափութիւնը։ Մինչեւ հիմա եղած բոլոր փորձերուն տուած արդիւնքին յենլով, չերմապէս կը յանձնարարենք այս քօլքրէմը։— Կը գտնուի Պայլէ Գափու ՊԻՆ ՊԻՐ ՉԷՇԻՏ վաճառատունը՝ իւրաքանչիւր խավակը (խավանոզ) եօթը ղրշ.ի։ Գաւառներէն յանձնարարութիւններ կ'ընդունուին՝ ութը ղրշ.ի փոխարէն։ 25—9

ԿԱՐԵՒՈՐ

Ծչդելու համար թէ գիրք առնի տպարանիս մէջ ո՛րչափ թերթ կը տպուի, ո՛րչափը կը սպառի, և յետոյ ո՛րչափ թիւ մնայ կը դարձուի, որոշած ենք «Սուրհանդակ»ի իւրաքանչիւր թիւին վրայ յատուկ կնիք մը զարնել։ Ուստի թէ՛ Պոլսոյ եւ թէ գաւառի բոլոր ընթերցողներէն կը խնդրենք որ եթէ այսուհետեւ իրենց ստացած «Սուրհանդակ»ի թիւերուն մէջ առանց կնիքի ոեւէ օրինակ մը գտնուի, հաճին զրկել ուղղակի թերթիս տնօրէնութեան և մէկ թիւի համար պիտի ստանան մէկ ամսուան «Սուրհանդակ»։